

kedd, 1931. május 12.
 lasz operakettősök. — 2
 nek és zenekari versen
 n. 20.40: Mascagni: Fr
 rája.
 : Hétvégi dalok. 20.3
 : 22.25: Grammfőn.
 : Smetana művei.
 enest.
 Unnepi hangverseny.
 re.
 lbert: Hegyek alján c
 20: Rádiózenekar. 22.
 : Strauss: Rózsalovag

XIV. ÉVF. * 105. SZAM
 Cluj—Kolozsvár, 1931
 május 13 Szerda
 5601

Taxa postala
 platite in numerar
 No. 224.716-929

Are 3 lei

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Str. Baron L. Pop (volt Brassai
 utca) 10. szám. Telefonszám: 9-77

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
 Félévre . . . . . 600 lej
 Negyedévre . . . . . 320 lej
 Egy hónapra . . . . . 110 lej

KÜLFÖLDI
 ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
 Egy évre 10 dollár
 Egy óra 1 dollár (vagy ennek
 megfelelő pénznem)
 Hirdetések tarifa szerint
 vétetnek fel

Amasetter Robert
 Budapest
 Disztér 2 11 e 8
 Kéziratok
 megőrzésükre nem vállalkozunk

da, május 13.
 Grammfőn. 12.30: I
 5: Rádiózenekar. 17: I
 : Rádióegyetem. 19: Gr
 rancia lecke. 20.30: Cse
 lőadás. 20.45: Fuvola
 Hegedű. 21.45: Hírek.
 Hangv. 9.30: Hírek.
 12.45: Hírek. 1: Pon
 as. 2.45: Hírek. 4.45: P
 dőjárás. 5: Irodalom
 anyzene. 6: A sajtó
 olozsvári Magyar Dalá
 onzenekar. 7.50: Helys
 eszt est. Utána: Pon
 rás, hírek. Majd: Cigá
 artók Béla zongoraha
 ekar.
 áncest.
 S: Cigányzene Budap
 Könyvű zene. 21.30: M
 négyes.
 Grammfőn.
 pszerű zene.
 : Vigopera.
 Enek- és zenekari ha
 Szakszofónszóló.

Diktatura felé?

Argetoianu átvette a belügyminiszterium vezetését. Első intézkedése az volt, hogy felfüggesztette a közigazgatási prefektusok működését és ezzel az ország megindult az „új ritmus” felé vezető uton, amelynek szükségességét Argetoianu röviddel az uralkodó korszakát követően hangoztatni kezdte és amely miatt egyesek már Iorga kinevezésének órájában attól tartottak, hogy az ország diktatórikus színezetű kormányzás sodrába került. Ezek az aggodalmak kifejezésre jutottak a külföldi sajtóban is, olyannyira, hogy még konzervatív angol lapok is állást foglalnak a kormány megalakulásának és a parlament feloszlásának okaitlan módja ellen. A kormány megkísérelte a félt, kétségbeesetten elkezdett szétosztani az új rezsimmel szemben kialakult ellenséges atmoszférát, sőt maga az uralkodó is szükségesnek látta megnyilatkozni a parlamentarizmus és az alkotmányosság mellett.

Hirdetés

Értékes éterem! Rendkívül figyelmes kiszolgálás! Híres sajtó készítmények. Cluj, Calea B...
 városában lévő ügyvezető igazgató...
 u. szép butorozott szék...
 ység lakással, további...
 olcsón eladó. Cim a...
 fiatal zsidó nő szoptató...
Zsidónő
ácskönyv
 több kitűnő re...
 közel 400 oldalas, kiállítású vászon...
300 LEI
 h a t ó a z
 könyvosztály

Megjelent az adminisztratív prefektusok felfüggesztéséről szóló királyi dekrétum

Jorga és Argetoianu szabad választásokat ígérnek

Jorga letartóztatta egy nemzeti parasztpárti manifesztum szerzőjét. Az Adeverul alkölmányellenesnek mondja a megyei tanácselnökök felfüggesztését és azt írja, hogy a külföldön igen kinos impressziót fog kelteni. Végleg megszakadtak a kartell-tárgyalások dr. Lupu és a kormány között

A máramarosmegyei nemzeti parasztpárti tagozat Constantin Danilát és Berinde felkészít jelölte a választásokra

Bucuresti-Bukarest, május 12. (Az Uj Kelet tudósítójától.) A legújabb kormányintézkedések arra engednek következtetni, hogy a választások nem fognak szabadon és olyan tisztán lefolyni, mint ahogyan ezt Jorga professzor nyilatkozataiban bigérette. A Monitorul Oficial mai száma több községi és megyei tanács feloszlásáról szóló királyi dekrétumot közöl. A tanácsok feloszlása azért történik, hogy a községi és megyei tanácsok által történő szenátor-választásokon ugyancsak biztosítsák a kormány jelöltjeinek sikerét.

A közigazgatási prefektusok felfüggesztése

Még ennél is meglepetészerűbb azonban az a királyi dekrétum, amely ugyancsak a Monitorul Oficial mai számában látott napvilágot. Ez a dekrétum különböző okokra való hivatkozással felfüggeszti a közigazgatási prefektusok működését és hatáskörüket a politikai prefektusokra ruházza át. A bukaresti lapok nagyrésze alkölmányellenesnek tartja ezt az intézkedést, amely egy szentesített és érvényben levő törvény végrehajtását függeszti fel. A Dimineata azt írja, hogy ugy látszik, a törvények uralma véget ért és az országot királyi dekrétumokkal kormányozzák.

A megyék jobb adminisztrálása érdekében...

A Monitorul Oficial mai számában megjelent az adminisztratív megyei prefektusok felfüggesztéséről szóló dekrétum. A királyi kézirat Argetoianu belügyminiszter előterjesztése vezet be. Ebben az előterjesztésben Argetoianu kifejti, hogy a közigazgatási reform nem lett teljes egészében alkalmazva. A reform alkalmazása két és félmilliárd lejes megterhelést jelentene az államnak. Ezenfelül a törvény egyes intézkedései a bizonytalanság állapotát teremtették meg, amelyben szabadon érvényesülhetnek a felforgató eszmék és a bomlasztó törekvések. Többek között ezen törvénynek tudható be, hogy a vár-

megyei prefektus elveszítette tekintélyét és egyes helyeken az anarchia lett urr, a megyékben. A megyék jobb adminisztrálása és a prefektusok tekintélyének helyre állítása érdekében javasolja a megyei delegációk választott elnökei működésének felfüggesztését és hatáskörüknek a prefektusokra való átruházását.

Az első királyi dekrétum

Az adminisztratív prefektusok a közigazgatási törvény lehető teljes alkalmazásának felfüggesztetnek hivatalukból: hatáskörük a vármegyei prefektusokra ruházandó át.

A dekrétumot Károly király írta alá és Argetoianu ellenjegyezte mint belügyminiszter.

A dekrétum az összes ellenzéki pártok részéről a legélesebb tiltakozást váltotta ki, politikai körökben pedig általános megdöbbenést keltett. A nemzeti parasztpárt hivatalos lapja, a Dreptatea mai számában kommunikét közöl, amely kemény szavakban itéli el a kormány eljárását. Az adminisztratív prefektusok felfüggesztését a törvények vakmerő megszegésének nevezi és felhívja a felelős tényezők figyelmét arra, hogy a kormány ilyen diktatórikus intézkedésekkel igen veszélyes utra rántja magát az országot. Ugy látszik — mondja a kommuniké, hogy Románia polgárait ma már sem a törvények, sem az alkotmány nem tudják megvédeni a kormány önkényével szemben.

Mit szól a külföld

Az Adeverul ma délutáni számában Scrutator intéz a kormány ellen éles támadást az adminisztratív prefektusok felfüggesztése miatt. Ez az intézkedés — mondja a cikkíró — a legsúlyosabb következményeket fogja a külföldön maga után vonni. Jorga kijelentette két volt liberális miniszter előtt, hogy ezért a dekrétumért bizonyára élesen fogják támadni, neki azonban kormányoznia kell. A miniszter-

elnök csak a saját kormányzási gondjaira volt figyelemmel és nem veszi tekintetbe azt, hogy milyen intézkedések milyen impressziót válthatnak ki a külföldön, amelynek támogatására az országnak minden körülmények között szüksége van.

Dolgoznak a választási szakértők

Bucuresti-Bukarest, május 12. A kormány választási szakértői ma reggel hat óráig dolgoztak a kormány listáinak véglegesítésén. Még mindig nincs végleges megállapodás a kormány és a vele kartellben velő pártok jelölőlistáinak összeállítására vonatkozólag. Valószínű azonban, hogy a listák összeállítása ezen a héten befejezést nyer, mert legkésőbb május 18-ig be kell terjeszteni a jelölőlistákat.

A liberálisok ugyancsak lázasan tárgyalnak jelöltjeik megállapítására vonatkozólag. Hetvenegy megyei tagozati elnök kap helyet a kormány listáján, ezenkívül pedig kilenc volt liberális miniszter jut mandátumhoz. Négy-öt megyében még bajok vannak a kormányval kötött paktum ratifikálása körül.

Lupu felkészül a harcra

Dr. Lupu és a kormány között a tárgyalások végleg megszakadtak. Lupu hivatalos kommunikét tett közzé, amelyben felhívja a kilenc párttagját, akik listavezetők lettek, hogy a kormány jelölőlistáin azonnal vonják vissza jelölésüket és tessék be a lupista párt önálló jelölőlistáját. Egyes verziók szerint Leon és Buzdugan beszarábiai, Radovici bukovinai és Florea szatmári lupista képviselőjelöltek nem akarják megkockáztatni mandátumaik elvesztését és ezért kilépnak a lupista pártból, hogy a kormánylista élén maradhassanak.

Bucuresti-Bukarest, május 12. George Bratianu manifesztumot bocsátott ki, amelyben bejelenti Istrate Micescu, Valjean és a többi elpártolt georgisták kizárását és a választók tudomására hozza, hogy önálló listával indul a választási küzdelemben.

(Folytatás az 5-ik oldalon.)

Argetoianu rendelete megszakítja ezt a folytonosságot és a kormány által kinevezett prefektust teszi ismét a megye mindenható urává. Az intézkedés súlyos elvi és gyakorlati jelentőségét bizonyára senki sem fogja szem elől tévesztetni. Az adminisztratív prefektusok elmozdítása a megyei autonómia elvének megszüntetését s a közigazgatási törvény egyrészének hatályon kívül helyezését jelenti. A gyakorlatban pedig azt, hogy a közlegő választásokon a kormány megbízottai kényük-kedvük szerint fognak operálhatni, mert nem lesz aki esetleges visszaéléseikben és tulkapásaikban megakadályozza őket. Ha ehhez hozzáveszünk azt, hogy a tartományi igazgatóságok működése a valóságban már fel-

is van függesztve s ha meggondoljuk, hogy a kormány az összes községi és megyei tanácsok feloszlásának gondolatával foglalkozik, akkor kellő képet alkothatunk magunknak a Iorga—Argetoianu-kormány politikai koncepciójáról és kormányzási módszereiről.

Kétségtelen ugyanis, hogy ezek az intézkedések nemcsak a folytonosság elvét rugják fel a régi recipe szerint, hanem ezenfelül a helyi autonómia felfüggesztése révén a közigazgatás és a kormányzás centralizálását követik s félős, hogy ez a centralizálás egy új kormányzási módszernek fog helyet adni s keretet szolgáltatni.

A külföldi sajtónak ismét alkalma lesz arra, hogy riadt hangon írjon a

romániai eseményekről. Argetoianu rendelete súlyos csapást jelent az amugyis zsenge romániai demokráciára. De egészen bizonyos, hogy a nemzeti parasztpárt is felelős azért, hogy az ország eljutott ideig. Mert ha a nemzeti parasztpárti kormány csakugyan végrehajtotta volna teljes egészében a közigazgatási reformot s ha a nemzeti parasztpárti kormány nem lépte volna túl nem egyszer a demokrácia és a parlamentarizmus határait, akkor ma Argetoianu nem merne ilyen intézkedésekhez nyulni. Ha mégis megtenné, volna legalább egy párt az országban, amely kellő erkölcsi autoritással emelhetné fel tiltakozó szavát a kormányzási módszerek megváltoztatása ellen.

Aki hat millió frankért eladta Magyarországot

Meghalt Ashmead-Bartlett a világhírű angol politikai riporter

Bécs, május 12. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Néhány nappal ezelőtt meghalt Lisszabonban egy angol riporter, a Daily Telegraph híres haditudósítója: E. Ashmead-Bartlett. Bartlett a politikai újságírók ama fajtájához tartozott, akik szívesen és gyakran vállalkoznak a politikai ügynök szerepére is. Ezen a téren a most elhunyt hírlapíró páratlan teljesítményeket produkált. Bartletről például köztudomású volt, hogy igen jelentős szerepet játszott a magyarországi ellenforradalmi események kialakulásában és nem kis része volt a ma is uralkodó Bethlen-rezsim hatalomraesésében. Mindezt természetesen nem önzetlenül tette, hanem nagyon is busás jutalom fejében.

Egy újságíró fezőr

Ötven esztendő volt, de már 18 éves kora óta bolyongott a világban, mindenütt új kalandokat keresve — a harctereken és a forradalmakban. Újságíró, harminckét esztendő óta haditudósító volt, de nem az emberi szellem szabadságáért küzdött fanatikusan, mert E. Ashmead-Bartlett 1898 óta a harctereken és forradalmakban nem az újságíró igazságkereső szemével, hanem a nemzetközi fezőr profitiléső élelmességével figyelte az eseményeket. Most is egy forradalom színhelyére utazott és utközben érte utól a halál Lisszabonban, ahol csak átutazni óhajtott, de nem a felszabadult Spanyolországba, hanem Madeira szigetére, abban a reményben, hogy a diktatura győzelmes csapataival fog bevonulni a szabadságharcban véréseget szenvedő Funchalba.

Bartlett eladja Magyarországot

Külföldi lapok Ashmead-Bartlett halálával kapcsolatban most egy rendkívül érdekes dokumentumot közölnek, amelynek autentikus voltát állítólag bírói fórumok is igazolják. Az alábbi levelet a magyar ellenforradalom vezérei intézték Bartlett-hez 1919 áprilisában, aki akkor Bécsben tartózkodott és onnan informálta az angol közvéleményt a magyarországi eseményekről. A levél így hangzik:

„Tekintettel azokra a szolgálatokra, amelyeket már teljesített és jövőben még a Wienben jelenlévő pártok koalíciójának érdekében az alkotmányos magyar kormány helyreállítására teljesíteni fog, mi, a fentnevezett alkotmányos pártok végrehajtó bizottsága, ezennel kötelezzük magunkat, hogy önmagunk hatmillió frankot fizetünk, ha mi Magyarországon a kormányzást ismét átvehetjük. Ezennel kötelezzük magunkat arra, hogy ennek az összegnek egy részét és pedig kétféle millió frankot nyomban kifizetünk önnek, amint mi a kormányt átvettük, a hátralévő összeget pedig közösen megállapítandó részletekben két évre elosztva fizetjük, attól kezdve, hogy az új kormány megalakult. Kötelezzük magunkat egyenként és együttesen, hogy a hatmillió frank összeget ön minden olyan kormánytól megkapja, amelyben mi egyenként, vagy egyetemlegesen részt veszünk.

Wien, 1919 április 30.

Tisztelettel:

Szmrecsányi György, Pallavicini György ögróf, gróf Bethlen István, Batthyány Tivadár gróf és Teleki Pál gróf s. k.“

Könyvujdonság

TOLSZTOJ

a 20. század mérlegén

Írta: Dr. STERN IGNAC

Ára 40 lej

Előfizetők utólag is fizethetik.

Megrendelhető a szerzőnél: Cluj, Str. Albinei 39. és az Uj Kelet könyvosztályában.

Egy szabályszerű „üzlet“

E levél tanúsága szerint határozottan nagystílusú üzletember volt E. Ashmead Bartlett, aki egy egész országot bocsátott áruba részletfizetésre. Ashmead-Bartlett pontosan le is szállította a rendelt árut, amit nemcsak az a tény igazol, hogy a „kötlel“ aláírói közül gróf Bethlen István még ma is teljhatalmu ura Magyarországnak, hanem az is, hogy a magyar grófok kifizették a vételárat az angol riporternek.

Fizettek pedig 1919 május 2-i valutában 13.000.000 koronát, majd 1920-ban és 1921-ben további 3.5 millió svájci frankot, amit Ashmead-Bartlett 1926 július havában az angol csődbíróság, a londoni Bankruptcy Court előtt is elismert, amikor vagyontalansági esküt tett és hitelezői számonkérték tőle a hatmillió frankot, melyet a magyar grófok a magyar államkasszából fizettek neki. Ashmead-Bartlett azzal védekezett, hogy a kapott pénzt meg kellett osztania azokkal, akik azt kifizették, tehát, hogy ő csak „Strohmann“ volt. A Daily Telegraph riportere így sem csinált rossz üzletet: igaz, hogy nagyon olcsón szállította Magyarországot, de nem fizetett rá az üzletre.

A magyar állami számvéviszék még a mai napig sem tudta lezárni azt a számlát, melynek terhére fizették ki a magyar grófok az államhatalom megvásárlásának díját. Alkalmas elszámolási forma híjján ez a számla még mindig nyitva áll.

Meghalt Rosenzweig Jakab, a dési hitközség elnöke

Dej-Dés, május 12. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Nagy csapás érte Dés város zsidóságát Rosenzweig Jakab hitközségi elnök halálával, aki vasárnapról hétfőre virradó éjjel hetvenkétéves korában, hosszúságos betegség után elköltözött az élők sorából. Az elhunyt egyike volt a dési zsidóság legmarkánsabb és legtekintélyesebb egyéniségeinek. Vallásossága és zsidó tudományossága, valamint jótékony-sága egész Erdély zsidósága előtt közzismertté tették. Tizenöt évig állott a hitközség élén és azt nagy áldozatkészséggel, odaadó szeretteltjes munkával az őssz-zsidóság megelégedésére vezette. Az ő nevéhez fűződik a Talmud Tóra felépítése, amelynek fenntartását úgy erkölcsileg, mint anyagilag támogatta.

A dési zsidóság őszintén megnyilvánuló részvétellel kísérte utolsó útjára nagy halottját. A temetés előtt a hitközség rendkívüli közgyűlést hívott össze, amelyen Weinberger Jónás és Ordentlich Ferenc meghatározó szavakkal parentálták el Rosenzweig Jakabot, majd a közgyűlés elhatározta, hogy a templom előcsarnoká-

ban márványtáblán örökíti meg elnökének emlékét. A temetésen egész Dés zsidósága felvonult, de megjelentek felekezeti különbségre való tekintet nélkül a város összes rétegeinek képviselői. Az utvonalon, ahol a temetési menet elhaladt, az összes üzletek lehunyták redőnyeket. Mintegy négyezer ember vonult végig a városban. A temetőben fia, Rosenzweig M. Jehuda, a cionista helyi csoport elnöke és Rosenzweig Vilmos és veje, Bergfeld Ábrahám, meghatottan bucsuztak az elhunytól. Paneth Jakab főrabbi, Ullmann Salamon beszercei rabbi, az ortodox iroda elnöke, Paneth József ilondai, Braun Jehuda nagyiklodi, Horowitz Naftáli a Talmud Tóra rabbija, Schanzer dajan és Lefkovits Kornél méltatták az elhunyt érdemeit. Berger Nándor a Chevra Kadisa nevében, Klein Nándor hitközségi jegyző a hitközség nevében, Weinstein Arnold a Talmud Tóra nevében bucsuztak az elhunytól. Nyolc fia, hét leánya és egész Erdélyben kiterjedt előkelő rokonsága gyászolja.

„Az új spanyol kormány magatartása elégtétellel tölti el a zsidó sziveket“

Megkezdődött a spanyolországi zsidók állampolgárosítása

Madrid, május 12. Prieto Indalecio spanyol pénzügyminiszter közölte Bauer Ignáccal, a madridi zsidó hitközség elnökével, hogy a spanyol kormány megtette a lépéseket a spanyolul beszélő zsidók naturalizálása érdekében. A pénzügyminiszter hivatkozott arra a beszédre, amelyet Miguel Maura belügyminiszter tartott röviddel ezelőtt Bilbaóban. A belügyminiszter élesen elítélte a vallási türelmetlenséget, amely eddig Spanyolországban a maranuskok és a benszülött spanyolországi zsidókkal szemben megnyilatkozott. A pénzügyminiszter kijelentése szerint Spanyolország garanciát fog vállalni azért, hogy a jövőben tiszteletben tart-

sák ezen üldözött emberek hitét s gondoskodni fog arról, hogy ne legyenek többé a közmegevetésnek kitéve.

A pénzügyminiszter nyilatkozott a spanyolországi zsidók ügyéről is. A pénzügyminiszter elmondotta, hogy tudomása van arról, hogy a Spanyolországból menekült zsidók leszármazottai nagy számban élnek Észak-Afrikában és a Távol-Keleten, valamint Európa több államában. Ezek a zsidók a mai napon is régi castiliani nyelven beszélnek és megőrizték szeretetüket Spanyolország iránt. Mindezek személyi biztonságát garantáljuk s gondoskodunk arról, hogy ne tartsák őket izzóláva, mintha pestis betegek volnának. A kormány

Málnási Mária-forrás

Természetes alkalisus sósgyógyvíz. A legjobb nyálkaoldó gyógyszer. Gyomorégést azonnal megszüntet. Mindenütt kapható!

Külfelkérés: Brassó. Főlerakat: Bognár & Szántó Rt. Cluj-Kolozsvár, Telefonszám 72.

A sportolás igazi élvezet

mindaddig, amíg a test el nem fárad. A gyalogjáró a kirándulás elején még gyönyörködik a természet szépségeiben, de oda van minden varázs, ha testben és lélekben kimerült.

Ne menjen szabadságra és kirándulásra PALMA nélkül a cipőjén. Szívesen fog erre a tanácsra visszamlékezni minden kilométernél, amit PALMA sarkon tesz meg.

A PALMA ruganyossá teszi a járást, kiméli a lábat meg a cipőt és emeli a jókedvet.

A PALMA kacsuk sarok növeli a sport élvezetét.

réséről mindenestre még nem történt hivatalos intézkedés a spanyolországi zsidók Spanyolországba való visszatérésére vonatkozólag. A spanyol kormány mindaddig arra szorított, hogy szimpátiányilatkozatokat tegyen, rámutatva arra, hogy jóvá akarja tenni azt az igazságtalanságot, amely a spanyolországi zsidókkal 1492-ben történt kiűzésük alkalmával megesett. Eddig még nem ismeretesek azonban a feltételek, amelyek között a spanyolországi zsidók letelepedése Spanyolországban megtörténhetik.

Newyork, május 12. A newyorki jiddis sajtó nagy meglepéssel reagiztrálja az új spanyol kormányról a zsidósággal szembeni magatartásáról szóló híreket. A Tog vezércikkében rámutat arra, hogy ha a spanyol zsidók nem is fognak Spanyolországba visszatérni, a zsidó szíveket mégis elégtétellel tölti el ez a magatartás. A spanyol kormány a spanyolországi zsidókhoz intézett felhívását a zsidó történelmi győzelmének kell tekinteni.

Briand elfogadta a köztársasági elnökjelöltséget

Párizs, május 12. A közép- és balpárti szenátorok és képviselők értekezletet tartottak, amelyen elhatározták, hogy Briandnak felajánlják a köztársasági elnökjelöltséget. Küldöttségük felkereste a külügyminisztert a Quai d'Orsayn s közölte vele politikai elbarátai elhatározását. Briand kijelentette, hogy a jelöltséget elfogadja.

Daumer szenátusi elnök és Hennessy volt miniszter fenntartják Briand jelöltsége ellenére is köztársasági elnökjelöltségüket. A mai reggeli lapok általában kedvezően írják Briand kijelentéséről s a szélső jobboldali lapok kivételével örömmel fogadják megválasztását.

Briand hívei azt remélik, hogy a külügyminiszter már az első menetben abszolút többséget kap.

— Szülői értekezlet. Felkértek mindazon szülők, akik leánygyermeküket 1931—32. tanévben az első, vagy második gimnáziumba szándékoznak beírni, szíveskedjenek saját érdekükben ma, május 13-án este 8 órakor a Ferdinand király uti zsidó iskolában tartandó szülői értekezleten megjelenni.

Lángba

A
S
a
S

A kor

Madrid, május 12. A köztársaság a cíó óta lefojtó is elégtétel sokba hajszolt monarchista dalmi kilengé egyelőre zava igyekezik a re hogy a forroz lesz-e megbirtóságú esemény számolnak be. Az ostroma rend fenntart le. A levelezés lenségét újra minisztertanács ülésezik. A jelent meg a vonalak és ter szakszervezetek ták le a lakos feszuma a reket a köztársas és ellenük sziket helyez kilafelhívják a mu való visszatéré folytatására. A állapítható volsem a kiáltvány hatást.

A város beltforrongás, z monarchista tések állandó esti örökig fosztottak

A karmeliták z iparművészeti é mint öt órán át megakadályozta a tüzekhez és és visszazsorítomat is. A tüntet mánytól az összosztalását és a esti órákban a lag fontos pontszállottak megbenült. A keres kinyitni üzleteik beszüntetés csak ket a kormány bezáratta.

Ujabb madridi társasági kormá kommunistákat idézéséért. Az monarchista sze és apácák vona spanyol határt akciók Madridba kat és a temple fútvonalakon r cirkálnak. Mind giai pontot kator alatt.

A Press Assoc hogy a spanyo

MEGJELE

SALAMON LA

NINCS MA

Ára:

40 le

és port

Utánvétellel küldi

Lángban állanak Spanyolország kolostorai

Az újabb forradalmi megmozdulások miatt tömegesen menekülnek a monarchisták és a szerzetesek Spanyolországból

A kommunista agitáció elfajulása miatt valószínűleg visszavonják Trotszkij beutazásának engedélyezését

A kormány állítólag ismét ura a helyzetnek

Madrid, május 12. A fiatal spanyol köztársaság a válság óráit éli át. A reakció óta lefojtott szenvedélyek és a szociális elégtelenség szélsőbéli próbálkozásokba hajszolja a tömegeket, melyeket a monarchista megmozdulások újabb forradalmi kilengésekbe vittek bele. A helyzet egyelőre zavaros. A kormány erőiesen igyekszik a rendet megővni, de kérdéses, hogy a forrongó tömeghangulattal képes lesz-e megbirkózni. A történelmi jelentőségű eseményekről alábbi tudósításaink számolnak be:

Az ostromállapot proklamálásával a rend fenntartását katonai kezekbe tették le. A levelezés és a magánlakások sértetlenségét újra felfüggesztették. A spanyol minisztertanács ugyiszólván permanensen ülésezik. A délutáni órákban repülőraj jelent meg a tömegektől feketelő főútvonalak és terek felett s a kormány és a szakszervezetek kiáltványainak ezreit dobta le a lakosságnak. A kormány manifestuma a rendbontó akciókban részesekeket a köztársaság ellenségeinek deklarálja és ellenük szigorú megtorló intézkedéseket helyez kilátásba. A szakszervezetek felhívják a munkásságot munkahelyeikre való visszatérésre és a termelő munka folytatására. Amint az esti órákban megállapítható volt, sem az ostromállapot, sem a kiáltványok nem érték el a kívánt hatást.

A város belterületein tovább tart a forrongás, zavar és felfordulás. A monarchista és egyházellenes tüntetések állandósultak. A zavargók az esti órákig mintegy tíz kolostort fosztottak ki és gyújtottak fel.

A karmeliták zárdaja és a hozzáépített iparművészeti és technológiai iskola több mint öt órán át égett. A gyújtogató tömeg megakadályozta a tűzoltóság közeledését a tüzekhez és több ízben szembeszállott és visszaszorította a kirendelt karhatalmat is. A tüntetők ordítva követelik a kormánytól az összes szerzetesrendek feloszlását és a püspökök kiutasítását. Az esti órákban a főváros összes stratégiaiilag fontos pontjait erős katonai osztagok szállották meg. Az üzleti élet teljesen megbénult. A kereskedők holnap sem fogják kinyitni üzleteiket. Az iparban a munkabeszüntetés csaknem általános. A tőzsdét a kormány az események hatása alatt bezáratta.

Újabb madridi jelentések szerint a köztársasági kormány a monarchistákat és a kommunistákat okolja a zavargások felidézéséért. Az éjszaka folyamán sok monarchista személyiség, továbbá papok és apácák vonaton átlépték a francia-spanyol határt. Éjszaka a rendbontó akciók Madridban megszűntek. A zárdaikat és a templomokat katonaság őrzi. A főútvonalakon megerősített lovasjárőrök cirkálnak. Minden középület és stratégiai pontot katonai karhatalom tart őrízett alatt.

A Press Association távirata jelenti, hogy a spanyol minisztertanács éjjel

MEGJELENT

SALAMON LÁSZLÓ (SALLÓ TAMÁS)

NINCS MÁS MEGOLDÁS

Ára: 40 lej és portó

Utánvétellel küldi az Uj Kelet könyvosztály.

utáni ülésén megtették a rend fenntartására hivatott intézkedéseket és megfelelő utasításokat küldöttek a vidéki városokba is. A Times szerint Sevillában és Bilbaóban is voltak monarchia- és egyházellenes zavargások a karhatalommal történt összeütközésekkel és sebesülésekkel.

Madridban tegnap nyolcvan kommunistát letartóztattak. A gyújtogató rendbontó tömeg által okozott zárdatüzeket a tűzoltóság éjszaka két órára lokalizálta.

A szerzetesek és szerzetesnők közül senki sem pusztult oda a porrá hamvadt zárdaikban sem, mert polgári ruhában sikerült elmenekülniök.

Spanyolországban újra bevezették a külföldre irányuló sajtótáviratok cenzuráját.

A Matin táviratai szerint Madridban nagyjában helyreállott a rend. A szigorított ostromállapot megtette hatását. Egy-

előre nem kell tartani a zavargások megismétlődésétől.

A félhivatalos spanyol Fabra távirati iroda hangoztatja, hogy a kormány ura a helyzetnek. Intézkedéseket fogantatosítottak a vidéki városok rendjének biztosítására is. Remélik, hogy a munkabeszüntetések mára véget érnek s a termelő munka megindul.

A Morningpost szerint a spanyolországi kommunista agitáció elfajulása következtében a köztársasági spanyol kormány nem meri vállalni a felelősséget Trotszkij beutazásának engedélyezéséért s a volt népbiztos kérését megtagadni készül. A lap hangsúlyozza, hogy az elutasítás az erősböző kommunista propagandának és a zavargásoknak a következménye.

A Morningpost közli azt a beavatott forrásból származó hírt is, hogy a zavargásokat Moszkva pénzelté a londoni propagandaközpont utján

olyképpen, hogy Londonból Buenos-Airesbe utalták át a Spanyolországba szánt pénzüsszegeket s onnan akadálytalanul eljuttatták a spanyol kommunistákhoz. Az angol lap szerint sok délamerikai spanyolul beszélő kommunista agitátor tartózkodik jelenleg Spanyolországban s nekik nagy részük van a zavargások felidézésében.

Nyolc erdélyi megyében tette le eddig a Zsidó Párt a választási listát

Nagyváradon Mayer Ebner lesz a listavezető

Cluj-Kolozsvár, május 12. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Az Országos Zsidó Párt lázas tevékenységet fejt ki a vidéki tagozatok megszervezése és a választási kampány előkészítése érdekében. Kedden délelőtt megtörtént a párt temesvári, aradi, beszercei, gyulafehérvári, máramarosszigeti, szatmári, szilágymegyei és hunyadmegyei listáinak letétele. Mindenütt óriási lelkesedéssel fogadta a zsidóság a központ kiküldöttjeit és a megyei tagozatok alakuló gyűlésén a zsidóság összes rétegei hatalmas számban képviseltették magukat.

A párt erdélyi tartományi vezetősége utasította a vidéki tagozatokat, hogy gondoskodjanak a választási igazolvánok kiváltásáról. E célból megmozdult a Zsidó Párt mögött felsorakozott zsidó ifjúság is, amely ugyancsak élénk propaganda tevékenységet fejt ki. A központi vezetőség figyelmeztette a vidéki tagozatokat, amelyeknél még a lista letétele nem történt meg, vagy pedig a letett lista nem teljes, hogy a végleges listák letételének utolsó terminusa május 18-a.

Dr. Fischer Tivadar, a Zsidó Párt

országos elnöke, ma délben Kolozsvárról Nagyváradra utazott, hogy részt vegyen a Zsidó Párt biharmegyei tagozatának megalakulásánál és a jelölések megejtésénél. Nagyváradról Fischer Tivadar dr. Bukarestbe utazik, innen pedig Kisenevbe, hogy mindenütt személyesen vegyen részt a szervezési munkálatok és a választási propaganda irányításában.

Értesülésünk szerint egyébként a Zsidó Párt központi vezetősége Bihar megyében listavezetőnek dr. Mayer Ebner volt szenátort jelölte.

Száznegyven millió sillinges rendkívüli veszteségei a csőd szélére sodorták a bécsi Creditanstaltot

Az összes osztrák pártok kötelezték magukat arra, hogy nem gördítenek akadályokat a Creditanstalt állami szanálása elé. A Bank of England és a Nemzetközi Jótételei Bank megbízottai Bécsbe utaznak

Bécs, május 12. Ausztria gazdasági életének szomorú szencziója van. Ez a szenczió korántsem lokális jellegű, hanem messze kihatással lehet az egész európai külpolitikai életre is, különösen most, amikor a Népszövetség plénuma készül foglalkozni a német-osztrák vámunió kérdésével. A Creditanstalt megingása — Louis Rothschild bankja — figyelmeztető jel Európá felé, hogy Auszria jelenlegi keretei között nem tud megállni a saját lábán és hiába Briand minden érvelése: más kiút nincs, mint a gazdasági konföderáció megteremtése Franciaországgal, vagy Franciaország nélkül.

Hogy a Creditanstalt megingása mennyire nemcsak Ausztria gazdasági életének belső ügye, hogy mennyire megrémítette a külföldi gazdasági életet, illetőleg a Népszövetség vezetőköreit is, arra jellemző, hogy az Angol Nemzeti Bank megbizottja és Quesney, a Nemzetközi Jótételei Bank igazgatója is Bécsbe utaztak, hogy résztvegyenek a szanálási tárgyalásokban.

A szencziós gazdasági eseménnyel kapcsolatban a következő újabb jelentések érkeztek:

Bécs, május 12. Az osztrák nemzeti tanácsot szerdán délutánra ülésre hívják össze, amelyen a kormány felhatalmazást kér a Creditanstalt szanálásához szükséges 100 millió sillinges állami hozzájárulásnak kincstárjegyekben történő kibocsátására. Ezt megelőzőleg már az osztrák

nemzeti tanács összes pártjai kötelezték magukat arra, hogy a Creditanstalt szanálására vonatkozó kormányjavaslat elfogadtatása elé akadályokat nem fognak gördíteni.

A pénzüntézet részvénytőkéjét 25 százalékkal le fogják szállítani. A bécsi lapok szerint a pénzüntézet múlt évi veszteségei a következőképpen oszlanak meg: fuzió a Bodencreditanstalttal 60 millió, érték papírok értékesítése 40 millió és leírás behajthatatlan követelések miatt 40 millió silling.

Több lap rámutat arra, hogy a Creditanstalt válsága is meggyőzhetett mindenkit arról, hogy a nagyobb gazdasági területek összefogása elkerülhetetlen szükségesség s hogy Ausztria gazdasági élete enélkül nem sok életképességgel fog tanúbizonyságot tenni. Egyébként a Creditanstalt válságát titokban tartották mindaddig, amíg biztosítva nem látszott a szanálás lehetősége.

A bank elmúlt évi mérlegét tegnapig nem is hozták nyilvánosságra, mert a gazdasági életet meg akarták kimélni attól a rázkódtatástól, amelyet a pénzüntézet csaknem 140 millió sillinges rendkívüli veszteségének nyilvánosságra hozatalával nem lehetett volna elkerülni. A veszteségek oka elsősorban a Bodencreditanstalttal történt fuzió, a bank értékpapírállományának értékesítése és a dubióz követelések szükségessé vált leírása.

A pénzüntézetet az állam 100, a jegybank és a Rothschild-csoport 30-30 millió sillinggel talpra fogják állítani.

A válságnak nem lesz kihatása a közép-európai értékpiacon. Bazel, május 12. Quesney, a Nemzetközi Jótételei Pénzüntézet vezérigazgatója Bécsbe utazott. Utazása jólinformált körökből szerzett értesülések szerint a bécsi Rothschild-bankház, az Österreichische Creditanstalt für Handel und Gewerbe szanálási ügyével van kapcsolatban, a mely intézetet rendkívül veszteségek érték.

A Bank of England egy megbízottja Bécsben szintén részt vesz a Creditanstalt szanálására hivatott pénzügyi megbeszéléseken.

NE KIVÁNJÁ INGYEN A LAPOT,

mert nekünk is pénzbe kerül

Sürgösen küldje be előfizetési hátralékát az „UJ KELET”-nek

Hermann Lipót képkiallítása

A zsidó művészek kimagaslóinak egyike Hermann Lipót. Nincsenek zsidó témái, de tele van zsidó lelkiséggel. Magasabbrendű vidámság és újjongó szimbólum érlelődik a képeiből, paradicsomi öröm. A természet himnusza zeng a fákból, a szikrázóan fehér felhő-gomolyból, a testek puha vonalaiból. Van egy képe: piros ruhás bábu bibor székben, biedermayer-butorok között. A báb kelti életre a szoba hangulatát. Polgári jómód, takaros finomság, csöndes ketrece a féltékenyen őrzött erényeknek és hagyományoknak. Romantika, ami volt a közelmúltban, ami leáldozott és ami ime színekbe és vonalakba rögzítve, mint drága klenódiум jelentkezik egy közép-nagyságú vásznonról.

Mellette egy nagyobb vászon. A nyár szikrázik a zöldjéből. Az ég kékje kändikál a felhőtömbök közül hat fürdőző nőre. Mintha a gondtalan görög ókor elevenedne meg káprázatos naivitásában. Adám és Eva egy másik képén. Szőke és dushaju, fehértestű, a test konturjain már piroslik a vágyakozás tüze; lomhán nyújtja az almát Adámnak. Keleti, paránza melegség ömlik belőle. Szívacsos, kigyótest. De semmi mesterségbeli hozzátétel. Semmiféle irányban nem hangsúlyozódnak ki színek és vonalak ezekben az árkádai jelenetekben. „Idill” című festményén a nő, mint a hiúság szimbóluma jelentkezik. A család gondozója ezuttal a robusztus apa, aki két dundi gyermekére borítja az erő, gyöngédség és szeretet sugarait. Az anya ott sütkérezik és tetszeleg egy fa törzse előtt — csupa puhaság és meglegedettség — balján paradicsommadár, jobbában madár-eledel. Ime ruhátlanul, ékszeretlenül, távol udvarlóktól és vetélytársaktól is az örök asszonyi hiúság diadalmaskodik! Egy színes rézkarszerű akvarelljén (címe: „Szerelmes pár”) lantos ifju mellett előmlő tunyaságban a nő, szemben bájos kicsi menet, gyermek-angyalok és egy furulyázó ember a hid tulsó oldalán.

Az egész egyetlen boldog sóhaj, foszlánya az örök tavasznak, amit egyszerűen éreztünk ifjuságunkban. Ime színteljes odadobva, bozontos vonalakba rögzítve, a varázslatos fiatalság.

Mégis legélményesebb a „Nászut” című vászna. Hidon vonul át a fiatal pár. Fehér fátyol ömlik a nő testéről, aki szemérmesen elföldi arcát. Angyalok között vannak fent a hidon és ők maguk is mintha repülnének. Oldalt táncoló, duzzadt pár jelképezi a lakodalmasságot. Néhány év és azok ott fönt a hidon is ide fognak lekövéredni.

Más témák, más stílus. „Virágos mezők” című tájképén talán Szinyei Merse iskolája érződik, ha egyáltalában szó lehet iskoláról, olyan egyéniségről, mint amilyen Hermann Lipót. Pöttömnyi gyerekek a virágos mező vibráló zöldje között. Ugy összeolvadnak a virágokkal, mintha maguk is

mezei virágok lennének. „Alvó vénusz” című kompozíciója akárcsak Lotz Károly egy falfestménye. Tulteng benne a kegyeletes pátosz és bizony nehezen illeszthető a többiek sorába.

Önarcképe sárga munkakabátban ábrázolja a mestert. Nyugodtság és bizalom ömlik el vonásain, az alkotás-

ban és fantáziában boldog kevesek bizottsága. Érezni lehet róla, hogy a szép mult után bizik a nagy holnapokban. A homlok plasztikájában és a szemek mosolyában benne ég a goethei jóslás:

„Wirkst du heute kräftig, frei
Darfst du auf ein Morgen hoffen,
Das nicht minder glücklich sei.”

A kiállítást szerdán délben nyitják meg a Cuib klub helyiségében.

(sz. i.)

Ki lesz Franciaország elnöke?

Ma választják meg a tizenharmadik köztársasági elnököt Versaillesben

Párizs, május 12. Ma, május 13-án, hosszú idő után egynapi időtartamra felülmúl az élet Versaillesben. Ezen a napon ülnek össze a képviselők és szenátorok, hogy megválasszák Franciaország új köztársasági elnökét. Versailles három évszázadnál hosszabb ideig politikai fővárosa volt Franciaországnak. A versaillesi kastélyt látta a monarchia fénykorát a napkirály uralma alatt és tanuja volt a királyság alkotmányának 1879-ben, a forradalom napjaiban, amikor a nép IV. Lajost, Mária Antóniát és a dauphinet Párizsba cipelte. A történelmi nevezetességű versaillesi kastélyban ült össze 1875 februárjában a harmadik köztársaság parlamentje. Mac Mahon marsall óta, aki a köztársaság első elnöke volt, 75 év leforgása alatt 12-szer hagyta el a királyi kastély déli szárnyán levő termet a francia állam újonnan megválasztott államfője. Ez lesz a tizenharmadik elnökválasztás. Ki lesz most a szerencsés győztes? Briand? Doumer? Leon Berard? Painlevé? Maginot? Hennessy?

„A polgári temetés...”

Az elnökválasztások, éppen úgy, mint a francia Akadémia választásai, arról nevezetesen, hogy nehéz jóslásokba bocsátkozni a győztesekre vonatkozóan. Minden emberi számítás ellenére a legtrikább esetben történt meg, hogy a „nagy név” viselője győztesen került ki a választásból a középkerület jelöltje közül.

Igy vereséget szenvedett a múltban a híres Jules Favre Gréyvel szemben, nemrég pedig Clemenceau maradt alul Paul Deschanel ellenében. A rejtély teteje pedig az, hogy az urnából sohasem került ki győztesként az, akit a választás előestéjén a szenátus ünnepi ülésén „a bal jelöltjének” avattak. 1920 májusában egész Franciaország Clemenceau diadalmát megválasztását várta. Néhány nappal előbb azonban Briand a parlament dohányszókjában szokott hanyag modorában a földre ütögette cigarettájának hamuját s közben könnyed és fölényes gunyval nyilatkozta ezeket a szavakat:

„Milyen pompás polgári temetés lesz az Elyséeben!”

Ezt az odavetett megjegyzést a legelkeseredettebb antiklerikalisták is élénken kommentálták s Pan Deschanel, a kamara elnöke, lett a köztársasági elnök. Az imponerabilitásnak ezt a befolyását még növeli a titkos választás, mely lehetővé teszi, hogy pártjának ellenőrzésével szemben mindenki kielégítse bosszu vágyait. Ehhez még hozzájárul azután az is, hogy a középszerűek nem tűrik az erős kezét az Elyséeben.

A háború alatt az akkori köztársasági elnöknek — Poincaré volt ez — nem került volna fáradságába az államfő jogkörét tetszés szerint kiterjeszteni. Poincaré azonban tiszteletben tartotta a törvényt és a tradíció tekintélyét s ezzel bizonyítékát szolgáltatva annak, hogy a jogászok nem abból a fából vannak faragva, amiből a diktátorokat készítik.

Utódja Millerand az erős kéz szerepét akarta játszani az Elyséeben s ezért négy év után le kellett mondania. Doumergue következett utána, akinek lojalis republikánus multjában megbíztak s biztosak lehettek afelől, hogy nem kísérel meg azt, amit Poincaré nem mert, Millerand pedig nem bírt megtenni.

Doumergue azonban tökéletes ura volt annak a művészetnek, hogy miképp lehet az alkotmányosság keretén belül azt a kurzust keresztüljuttatni, amelyet akart. Sikertült neki egy nacionalizmusból táplálkozó egyensúlyt létesíteni, amely azután lehetővé tette számára, hogy az általa előterbe helyezett Poincaré után Tardieuhoz és Lavalhoz nyúljon. Ez a választása és tanácsai által bizonyították szolgáltatva annak, hogy a vallási és szociális béke politikájának híve, de Briandnak a Quai d'Orsay való kétség-telenül szerencsés meghagyásával megmutatta azt is, hogy az erőteljes békepolitikát összhangba lehet hozni a nemzeti biztonság feletti aggodalommal.

Másrésről azonban igyekezett megakadályozni, hogy Briand maga viselje a teljes felelősséget. Az volt a véleménye, hogy ilyen módon a kormány inkább lesz képes Briand Locarno-politikáját tovább folytatni és a nyilvánosságnak mintegy garanciát adni arra vonatkozólag, hogy a külügyminiszter merész és eredményes kezdeményezése olyan erős egyéniségek mint Poincaré és Tardieu szankcióját bírja.

A baloldal jelöltje

Minthogy ilyen módon bebizonyosodott, hogy a köztársaság elnökének az alkotmányosság keretén belül módjában van befolyását a bel- és külpolitikában érvényre juttatni, a baloldal, amely a Doumergue által annyira dicsőített egységpolitikát maga ellen valónak érezte, olyan elnökjelöltet akar fellelteni, akiben meg bízhatik.

Ez az ember volna Briand. A szíve mélyén azonban a baloldal Doumer megválasztását kívánja. Ez az öreg ember, aki egyébként elnöke a szenátusnak, aki sohasem mosolyog és mindig ünnepélyes hangon beszél, aki nagyon fontos állásokat töltött már be, aki pénzügyminiszter volt és egyúttal ellensége a nagytőkével

Azzal még nem tette meg köteleességét, ha kifizeti előfizetési hátralékát...

Szerezzen egy új előfizetőt az Uj Keletnek,

ha azt akarja, hogy az erdélyi zsidóság egyetlen organuma zavartalanul teljesítse köteleességét!!

való bárminemű kompromisszumnak, ezt az embert a baloldalon a „tökéletes radikalista” kissé már túlhaladott típusának tekintik, aki át van hatva republikánus elvekkel és meggyőződéses híve a szabadságnak. A radikális párt azonkívül attól is tart, hogy Briand megválasztása esetén a külpolitika gyepelője hosszú időre Tardieu kezébe kerül. Ha azonban pillanatnyilag a külpolitika Briand kezében is marad, egészen bizonyos, hogy az 1932-i választásokon tul nem tudja magának megtartani a külügyi tárcát, de akkor már egy közülük való ember, Herriot, Paul Boncour, de Jouvenel, vagy Painlevé vonulhatna be a Quai d'Orsayra.

„Briand fogadást köt saját maga ellen”

Ha a franciáktól megkérdezzük, hogy ki lesz a köztársaság elnöke, 100 ember közül 90 habozás nélkül így válaszol: Aristide Briand. Briand magánéletében nincsen semmi olyan, ami erre a magas méltóságra predestinálna, amely jó néhány évre eltávolítaná őt a külügyek éléről. Nemrég, Anglia párizsi követének, Lord Tyrelnek estélyén, amelyen a párizsi társadalom elitje jelen volt, egy fiatal arisztokrata hölgy fogadni akart Brianddal. A hölgy azt állította, hogy Briand lesz a köztársaság elnöke. A külügyminiszter kedélyesen kacagni kezdett, majd megjegyezte, hogy a közmondásos francia udvariasság arra kényszeríti, hogy a fogadába belemenjen, mert meg van győződve arról, hogy nem választják meg és ilyen módon alkalma nyílik egy kedves, fiatal asszonyt dinerre meghívni.

Hasonlóképpen nyilatkozott nemrég a szenátusban emelt hangon: „Ha a republikánusok fejükbe vették, hogy rám számítanak, akkor számítási hibát követtek el”. Intim barátainak, akik folyton nógatják, hogy hivatalosan jelöltesse magát, így válaszol: „Igen, ha csak egy vagy két évről volna szó... De hét évig ezt a mesterséget űzni!”

És végül Briand babonás is. Ma, május 13-án ugyanis a köztársaság tizenharmadik elnökét választják meg. Milyen jelentősége van ennek a számnak a külügyminiszter szemében? Még soha nem sikerült képviselőnek, akit elnökké választottak baj nélkül megusznia hivatalát, míg a szenátorból lett elnöknek mindig simán telt el megbízatásuk. Vagy talán a rögtönzések embere a cél elérésének legjobb módját abban látja, hogy nem jelölteti magát? Briandnak minden érdeke meg van arra, hogy várakozó álláspontra helyezkedjék, mert csak így tudja megkapni barátainak, sőt ellenfeleinek is szavazatait. Ellenségei szívesen látnák, ha a külügyek éléről el lehetne távolítani Briandt és helyébe Tardieu kerülne.

Ha Briand jelölteti magát, akkor a jobboldali szavazatok egyrésze ráesnek, a jobboldali szavazatok többi részét a fiatal és rendkívül tehetséges szenátor, Leon Bérard kapná. Bérard, aki ismételtlen volt közoktatásügyi miniszter, ma elnöke a minisztertanácsnak. Ha őt választják meg elnöknek, akkor az Elysée palota egészen más jellegűt kapna, bevonulna oda művészet, irodalom, zene s a mondén élet. A többi jelölt közé tartozik Painlevé, Einstein barátja s maga is tudós, Maginot, a meggyőződéses nacionalista, Lébrun, akit Poincaré támogat, Hennessy, az egykori követ és Muraud a volt miniszter.

A versaillesi szállodákban és vendéglőkben május 13-án a politikai és mondén világ minden asztalt lefoglalt. Párizs minden elegáns asszonya ott lesz az elnök választás napján Versaillesben. Csak a külpolitika ismerősei járnak aggódva és azon gondolkoznak, hogyha Briandt megválasztják, ki fog az elnökválasztás utáni napon Genfben utazni. Mert Tardieuról nem lehet szó. Kiről tehát? Ez szintén rejtély.

Dáni

Sighet - Mára Dr. Ghita Crisai erdélyi főtitkár rosszigeti érke Maramaros megyében, amelyen Maramarosziget keltő jelentése s párt maramaros selőjelöltek köz Danila, a borsa antiszemita terr között pedig sze moruan ismert s tónk jelentése s Berinde beléptek és kijelentették, minden agitáció

Ezt a hirt fe amennyiben való fogunk még térr felel a valóságna nemzeti parasztpá gozatának szoma vissza. Miután a dott ahhoz, hogy gyei listavezető, Filipcuc és Biltiu mint Chindris és kiléptek a pártból csatlakoztak. A maramaros tagozata összeállítani jelölt ként a következők Illés, Coman Artur

Jorga

Bucuresti-Bukar kormány választás egész ország ter Ennek a prapagan vánulása Jorga m utja volt, amelye kormányelnök első Ploestiben összehí gyei hatóságok ké kifejtette program

— A király keze szág kormányzását, egy lázas munkába nyugodt pihenésber napjaimat. Szégy hogy egy gazdasá san leromlott az elő ködése alatt. Ami átvetttem, kétségbe áltam. Az állami napra visszamenőle radva és ha ezeket am volna, nem fizé kiföldi kuponokat. államcsődőhöz vezet minisztériumokat é vaslatokat és terv amelyeket ha megv arra kerülhet a sor az országot. Korri levegőt találtam és ettől a korrupciótól ország életét Ha tisztító munkát elve távozni a hatalom mindenkit, aki szer aki gyűlöli azokat, a népből, hogy tömör

Jorga

Ezután az egyes propandájáról be elnök.

— Itt egy manifes nekem — mondotta, ovai nemzeti parasz

Dávid

szegény zsidófiubu nkar életének regé től bukásáig. Ire génye egyike az u gyobb sikerü Ara füzve Ara kötve apható az UJ KELET lyában

A Zsidónő Szakácskönyve

1000-né több kitűnő recept. A közel 400 oldalas, szép kiállítású vászon-ötéses könyv

ÁRA: 300 LEI

Kapható az UJ KELET könyvosztályában

Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank
Részvénytársaság CLUJ, P. Unirii (Mátyás kir.-tér) 7.

Betéteket előnyös kamattal fogad el és rendszerint felmondás nélkül fizet vissza. — Oicsó kölcsönöket nyújt.

FIÓKJAI: Dés, Dicsőszentmárton, Gyulafehérvár, Marosvásárhely, Nagyváradon és Temesváron.

Saját tőkél 143 millió lei

AFFILIÁLT INTÉZETEI: Tordaaranyosmegyei Takarékpénztár Rt. Torda Alsóféhégyei Gazdasági Bank és Takarékpénztár Rt. Nagy n ed, Udvarhelymegyei Takarékpénzt Rt. Szék udvarhelyen és Szt.-Keresztúron, Szászregenyvidéki Takaré- és Hitel Rt. Szászregenyben és Népbank Rt. Bánffyuhunyard, Szamosújvári Hitelbank Rt. Szamosújváron.

Minden bankügyletet a legelőnyösebben végez!
Áruraktárai a vasut mellett.

Danila és Berinde a nemzeti parasztpárt máramarosi listáján

(Első oldali cikkünk folytatása)

Sighet - Máramarossziget, május 12. Dr. Ghita Crisan, a nemzeti parasztpárt erdélyi főtákará, ma délelőtt Máramarosszigetre érkezett és résztvett a párt máramarosszegyei tagozatának kongresszusán, amelyen megejtették a jelöléseket. Máramarosszegyei tudósítónk feltűnést keltő jelentése szerint a nemzeti parasztpárt máramarosszegyei listáján a képviselőjelöltek között szerepel Constantin Danila, a borsai eseményekből ismert antiszemita terrorfiu, a szenátorjelöltek között pedig szerepel az ugyancsak szomoruan ismert Berinde lelkész. Tudósítónk jelentése szerint úgy Danila, mint Berinde beléptek a nemzeti parasztpártba és kijelentették, hogy tartózkodni fognak minden agitációtól.

Ezt a hirt fenntartással közöljük s amennyiben valónak bizonyul, úgy vissza fogunk még térni reá. Ha ez a hír megfelel a valóságnak, úgy kétségtelenül a nemzeti parasztpárt máramarosszegyei tagozatának szomorú helyzetére vetendő vissza. Miután a pártvezetőség ragaszkodott ahhoz, hogy Lazar Illés legyen a megyei listavezető, dr. Juga volt prefektus, Filipeiuc és Biltiu volt képviselők, valamint Chindris és Balea volt szenátorok kiléptek a pártból és Stere frakciójához csatlakoztak. A nemzeti parasztpárt máramarosi tagozata kénytelen volt ad hoc összeállítani jelölőlistáját, amely egyébként a következőképpen fest: Dr. Lazar Illés, Coman Artur, Constantin Danila és

Botea lelkész. Szenátorjelöltek: Anderco Cuza Sándor és Berinde lelkész.

Hatiegan Gyula nyilatkozata

Bucuresti-Bukarest, május 12. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Hatiegan Gyula, a Iorga kormány erdélyi minisztere ma nyilatkozatot adott a sajtónak. Hatiegan bejelentette, hogy legkésőbb május 14-ig Erdélyben benyújtják a kormánylistákat. A hét végéig a kormány-kartell még bővülni fog, ami a kormány erősbödését domesztrolja. A kormány minden erejével eleget akar tenni azoknak az igényeknek, amelyeket az ország közvéleménye támaszt vele szemben. Erdélyben a kormány helyzete jó.

A prefektusok áthelyezésére vonatkozólag Hatiegan kijelentette, hogy a prefektus-csere, különösen a székely megyékben azért vált szükségessé, mert ott magyarul tudó prefektusokra van szükség. Ezután kifejtette Hatiegan, hogy Erdély hazafiságához szó sem férhet, mert az országnak ez a része mindig védőbástyája volt a hazafiságnak és a dinaszticizmusnak, ahol a bocsortól a püspöki mindenki a király köré csoportosul. Végül kijelentette a miniszter, hogy a kormányban mindig Erdély érdekeit kívánja képviselni.

negy politikus hosszas tárgyalásokat folytatott. Az Adeverul megállapítja, hogy ez az utazás nem véletlen eredménye és a tárgyalásnak messzemenő következményei lehetnek.

A prefektusok megkapják az instrukciókat

Bucuresti-Bukarest, május 12. Ma reggel az ország összes prefektusai megjelentek a belügyminisztériumban. Itt Munteanu-Ránnic alminiszter és Hotesu államtitkár bemutatták Argetoianunak a prefektusokat, aki takarékosra intette őket. Ezután a belügyminiszter egyenként fogadta az összes prefektusokat. Argetoianu kijelentette előtűk, hogy már aláírta a megyei állandó választmányok és adminisztratív prefektusok felfüggeszté-

séről intézkedő dekrétumot és felszólította a prefektusokat, hogy azonnal foglalkozzanak el hivatalukat és vegyék át ténylegesen a megyék irányítását.

Kijelentette a belügyminiszter, hogy a választásoknak szabadon kell lefolyniuk és a választókat nem szabad korlátozniok jogaik gyakorlásában, de energikus magatartást kell tanúsítani a szélsőséges elemekkel szemben.

amelyeknek igazgatásait meg kell akadályozni. A belügyminisztérium instrukciókat fog küldeni azokba a megyékbe, ahol szélsőséges mozgalmak vannak.

Volt liberális miniszterek erdélyi jelölései

Bucuresti-Bukarest, május 12. A liberális párt lazasan folyó tárgyalásai során ma kerültek nyilvánosságra azoknak a volt minisztereknek a nevei, akiket a liberális párt Erdélyben akar mandátumhoz juttatni. Így Kolozsváron Lepadatu Alexandru, Aradon Seni, Temesváron pedig dr. Coza volt miniszterek kapnak biztos helyet a kormánylistán.

Zsidó gyerekek pájeszának levágásával foglalkozik a galgói görögkeleti lelkész

Különös pedagógiai elvek érvényesülnek az elemi iskolában

Galgó, május 12. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Galgó községből érkezik szerkesztőségünkbe egy jelentés, mely bizonyára nem egyedülálló és éppen ezért szomorú jelenség, mely az erdélyi falvak zsidó lakosságának békéjét zaklatja fel. A községnek csak egy állami iskolája van, amelynek egyetlen tanerője a községben lelkészkedő Perhaita Teodor görög keleti pap felesége. Az asszony évek óta tölti be a tanítónői hivatást és a község lakosságának nem is volt soha különösebb kifogása működése ellen. Most azonban az asszony anyai örömeinek néz elébe és ezért munkáját férjével, Perhaita Teodor lelkéssel végezteti el.

A lelkész az első nap azzal kezdte „oktatásait”, hogy a legdurvább han-

gon felszólította a zsidó gyermekeket, hogy vágják le pájeszeiket, mert különben azt ő maga fogja megtenni. Természetesen a zsidó gyerekek nem siettek eleget tenni ennek a parancsnak, mire a pap, akit azért küldtek abba a faluba, hogy a felekezetek közötti békét hirdesse, be is váltotta fenyegetését. Egy napon ollót hozott magáva az iskolába és kegyelem nélkül mindegyik gyerekek levágta a fél pájeszát. Ezzel azt akarta elérni, hogy így is csufot üzzön a zsidó gyerekekből. Galgó zsidósága érthető felháborodással tárgyalja a hivatását tévesztett pap cselekedetét és felsőbb egyházi fórumokhoz fognak fordulni a pap antiszemita dühének lecsillapítására.

Jorga miniszterelnök választási körúton

Bucuresti-Bukarest, május 12. A kormány választási propagandáját az egész ország területén beindították. Ennek a propagandának első megnyilvánulása Jorga miniszterelnök ploesti utja volt, amelyen elhangzott az új kormányelnök első kortesbeszéde. Jorga Ploestiben összehívta a városi és megyei hatóságok képviselőit, akik előtt kifejtette programját.

— A király kezembe tette le az ország kormányzását, ugyanakkor, midőn egy lázas munkában eltöltött élet után nyugodt pihenésben kellene töltenem napjaimat. Szégyene az országnak, hogy úgy gazdaságilag, mint morálisan leromlott az előbbi kormányok működése alatt. Amikor a kormányzást átvettem, kétségbeeső állapotokat találtam. Az állami fizetésekkel öt hónapra visszamenőleg vagyunk elmaradva és ha ezeket a fizetéseket kiutaltam volna, nem fizethettem volna ki a külföldi kuponokat. Ez pedig könnyen államesodhöz vezethet. Atvizsgáltam a minisztériumokat és olyan költségjavaslatokat és tervezeteket találtam, amelyekkel a megvalósítanak, könnyen arra kerülhet a sor, hogy elárverezik az országot. Korrupciótól bepiszkolt levegőt találtam és azért jöttem, hogy a korrupciótól megtisztítsam az ország életét. Ha nem sikerül ezt a tisztító munkát elvégezni, el fogok távozni a hatalom éléről. Felszólítok mindenkit, aki szereti az országot és aki gyűlöli azokat, akik csufot üznek a népől, hogy tömörüljenek mögém.

Jorga felemeli a hangját

Ezután az egyes pártok választási propagandájáról beszélt a miniszterelnök.

— Itt egy manifesztumot mutattak nekem — mondotta, — amelyet a prágvai nemzeti parasztpárt bocsátott ki.

Dávid Golder

regény zsidófiuból lett nagystilű regény életének regénye fölemelkedésig. Irene Nemirovskij regénye egyike az utóbbi évek legnagyobb sikerű könyveinek

Ára füzve 136 lej, Ára kötve 204 lej. Kapható az UJ KELET könyvosztályában.

Ezt a manifesztumot meg nem engedett hangnemben írták. Intézkedtem, hogy a manifesztum szerkesztőjét letartóztassák és bíróság elé állítsák. Eltökélt szándékom, hogy rendet teremtek és illő magaviseletre intem a rakoncátlankodókat. Mint az ország miniszterelnöke, felelősséggel mondhatom, hogy a választások szabadok lesznek. De ha valaki demagógiával és pénzzel akarja megmetyélni a népet, szembetalálja magát a kormánnyal.

Jorga ezután a megyei adminisztrációt illetőleg adott praktikus tanácsokat, majd a petróleum problémájáról beszélt és takarékosra intette hivatelt. Takarékoskodni kell — ugymond, — hogy a megtakarított összegekből ujjaépíthessük az ország megromgált épületét.

Jorga beszéde a főváros politikai körében szenzációképpen hatott. A demokrata bukaresti sajtó nem is késik a reflexiókkal és az Adeverul mai száma érdekes megjegyzést fűz a miniszterelnök beszédehez. A Beza tárgyalás alkalmával — írja az Adeverul — a főváros uccáin plakátok jelentek meg, amelyekben bizonyos elemek helyeslik Bezanak Anghelescu volt belügyi államtitkár elleni merényletét.

Az igazító tartalmu manifesztum nem tünt fel Jorgának és szó sincs arról, hogy ennek a manifesztumnak a szerzőjét letartóztassák.

Az Adeverul megállapítja, hogy Jorgának ez a beszéde nem lesz jóhatással a demokratikus román közvéleményre.

Maniu tárgyalt Gogával és Lepadatuval

Bucuresti-Bukarest, május 12. A kormány és a liberálisok közötti kartell a liberális pártban is rendkívüli nehézségeket okozott a mandátumok elosztásánál. Több napi tárgyalás után jelölte ki a liberális párt azokat a politikusokat, akiket az ilfovi listán jelölnek. Ezeknek a névsora a következő: Dr. Costinescu, Jonescu, Dan, Radu Dobrescu, Maxim, a Viitorul főszerkesztője és Mavrodí, a Nemzeti Színház igazgatója.

A liberális párt több vidéki szervezetében is elégedetlenség nyilvánul meg a centrum ellen. Több helyen kifogásolják azt, hogy a párt milyen módon kötötte meg a kormánnyal a választási kartell. Az Adeverul messzemenő következtetéseket fűz ahhoz, hogy Lapadatu Jon, a liberális pártnak egyik markáns erdélyi képviselője, ma együtt érkezett Bukarestbe Maniuval és Tileával. Maniu és Tilea ugyanis hétfőn Kolozsvárról Bukarestbe utaztak. Ugyanezen a vonaton mentek Bukarestbe Jon Lapadatu és Goga is. A

A népszövetségi tanács a német-osztrák vámegegyezmény ügyét nem fogja a hágai döntőbírótság elé utalni

Genf, május 12. A világpolitikai érdeklődés homlokterében a genfi népszövetségi tanács megnyíló ülészaka áll. Ez az ülészak óriási jelentőségű, mert ezen fogják tárgyalni az osztrák-német vámunioi ügyét. Előreláthatólag nagy viták és heves összecsapások fogják tarkítani az ülészakot, annál is inkább, mert a francia állásponttal szemben az olasz és angol álláspont merően fog szembehelyezkedni. Az ülészakkal kapcsolatban a következő tudósítások érkeztek be:

Róma, május 12. Mussolini hosszabb kihallgatáson fogadta a Grandi olasz külügyminisztert s utasításokkal látta el a Genfben napirendre kerülő kérdések tekintetében. Grandi éjfélt előtt elutazott Genfbe. Egyidejűleg Politis görög delegátus elnökléte alatt ma ülésre ült össze a háboruk megelőzésére alkalmas nemzetközi intézkedések népszövetségi bizottsága, amelyben 13 állam delegátusa vesznek részt.

Angol politikai körökben valószínűnek tartják, hogy a népszövetségi tanács a német-osztrák vámegegyezmény ügyét a hágai bíróság elé utalja.

A Daily Telegraph szerint a vámegegyezmény ügyének Európa-bizottságai és népszövetségi tárgyalása előtt bizalmas megbeszélések lesznek Genfben Briand, Curtius, Grandi, Henderson és Schober között a probléma tisztázása érdekében.

A Times a genfi tárgyalásokkal kapcsolatban írott cikkében annak a reményének ad kifejezést, hogy Anglia és Olaszország a szabad kéz politikájával és elfogulatlanul fognak belebocsátkozni a német-osztrák vámegegyezmény

és az ennek hatását parirozni igyekvő francia ellenterv megvitásába.

A Daily Express szerint csak a francia hatalmi politika lesz oka annak, ha a népszövetségi tanács meg fogja akadályozni Németország öt-millió munkanélkülijének az osztrák vámegegyezmény útján történő kenyérhez juttatását.

Henderson is elutazott Genfbe. A lapok szerint az angol külügyminiszter Genfbe érkezése után Grandivál nyomban tárgyalásba kezd a flottacsökkenésről, a német-osztrák vámegegyezmény tervéről és a jövő év februárjára kitűzött leszerelési világkonferencia ügyéről.

Minden kérdésre feleletet ad a

A GENIUS KIS LEXIKONA (1931)

Teljes idegen szavak szótára, sport, filozófia, jog, közgazdaság, technika, stb. minden szaváról felvilágosít 48.000 cikk, 800 kép, 64 műmelléklet mert az eddigi 560 lejes boiti ár helyett

ára füzve 200 lej, kötve 240— lej

KAPHATO AZ UJ KELET KÖNYVOSZTÁLYÁBAN

SPORT

Ha a zsürielnök pártoskodik

Dr. Erős Vilmos, a Haggibbor elnöke nyilatkozik a vasárnapi sportbotrányról

Cluj-Kolozsvár, május 12. (Az Uj Kelet tudósítójától). A vasárnapi Schenker-serlegversenyyel kapcsolatban a versenyzsüri elnöke, aki ugylátszik nem tudja elviselni a kritikát, epéshangu nyilatkozatban támadja a Haggibbor vivóit, közönségét és magát az egyesületet. Ez a nyilatkozat a maga tónusával és naiv hangjával mindennél jobban bizonyítja, hogy igazuk volt a Haggibbor vivóinak. Az az iskola, amelyben Duha ur tanulta a zsürikedést, eléggé ismert a mi közönségünk és az egész világ előtt. Csak nemrég mutattunk rá Petschauer Attila esetében arra, hogy mi folyik a magyar vivósportban is, ha zsidóról van szó. Ha Duha ur azt hiszi, hogy ezt itt is lehet, ha azt hitte, hogy nálunk a legtisztább tussokat is el lehet magyarázni, fölünyeskedéssel és álszakértelemmel, akkor ezen kiábrándítjuk: mi már az első perctől kezdve észrevettük, mennyire egyoldalú, mennyire régi kolozsvári összekötéseinek szemüvegén lát mindent és ami még annál is rosszabb volt, magyaráz mindent. Nem csoda, ha a vivók idegei felmondták a szolgálatot. De csoda, hogy nem tört ki sokkal előbb a botrány, mert már az első versenyen, amikor Mózes is és Spitzer is reálisan megverték Losonczyt, elűtötték a Haggibbor-t a győzelemtől.

A reális és sportbeli vereség nem fáj. A sportban inkább, mint másutt érvényesül a mondás: hodie mihi, cras tibi. De az igazságtalanság, a nyilvánvaló pártoskodás felháborító és tűrhetetlen.

Duha ur azt is megállapítja, hogy a Haggibbor vivói nem tudnak vívni. Ezzel a KAC-ról is szegénységi bizonyítványt állít ki, hiszen egy 8-8-as, illetve 9-7-es hivatalos eredmény igazán nem bizonyítja egyik vagy másik fél fölünyes tudását.

A Haggibbor elnökével, dr. Erős Vilmossal is alkalmunk volt ebben az ügyben beszélgetést folytatni. Dr. Erős mindenekelőtt kijelentette, hogy a levonulást sportszerűtlennek tartja, mert minden verseny egyoldalú félbeszakítása az, de teljesen érthető. Csak a verseny első felében voltam jelen — mondotta az elnök — és sajnálattal konstataáltam, hogy a klubfanatizmus és elfogultság ismét a sportszerűség rovására érvényesült. Rendíthetetlen meggyőződés, hogy az első versenyt megnyertük és csak Duha ur „szakértele” ütötte el derék vivóinkat a győzelemtől. A második mérkőzésen már nem voltam jelen, de aki látta, hogy versenyzőinket milyen idegállapotba hozta a zsüri működése, az nem lepődhetett meg a történeten.

Duha urról egyébként nem akarok beszélni. Eddig nem ismertük ezt az urat. ezután még kevésbé kívánjuk ismerni. Polemiába sincs miért bocsátkozunk egy idegennel, aki még az enyhe kritikát sem bírva el, fölünyesen nyilatkozik és utasításokat akar adni a román vivósportvezetőknek.

Másról van itt szó. Ha végigtekintjük a legutóbbi évek vívóversenyeit, akkor sajnálattal kell konstataálnunk, hogy a KAC-nak majdnem mindegyik versenyén botrányok voltak és nem ez az első levonulás, ami KAC-versenyen történt. Az NSE is sokat tudna erről beszélni, meg az U. is. Ha a KAC vezetői, akik egyénilig igen korrekt és kedves uriember, küssé magukba szállnak, talán be fogják látni, hogy kell valami okának lennie, miért folynak le simán, zökkenés nélkül a SzSE, NSE, Haggibbor és más klubok versenyei és miért vannak náluk mindig kelletmetlenségek. A KAC zsüritagjai többnyire elfelejtik azt, hogy a „bíró” szó mire kötelez. Ez a főoka a más klubbeli versenyzők idegességének és méltatlankodásának és a gyakori botrányoknak.

Ez a legnagyobb hiba és ezen kell, ha tudnak és akarnak, segíteni! Ha azután még egy erélytelen és kellő szakértelemmel aligha rendelkező zsürielnök kezébe jut a verseny vezetése, akkor az már nem is verseny, annak realitása már előre elveszett.

Igy történt vasárnap is és csak annyit mondhatok, hogy a vivósport fejlődése érdekében kívánatos volna, ezt a napot mihamarabb elfelejteni.

Duha urat máris elfelejtettük. — A Keleti Ujság mai száma, nyilván érdekelt oldalról nyert információk alapján, Erdős László „levonulását” ritkán előfordult sportszerűtlenségnek bélyegzi

meg. Mondanom sem kell, hogy a Haggibbor teljes gárdája és vezetése mindenben szolidáris Erdőssel, aki a klub zsinéinek egyik leglelkesebb harcosa és akinek gesztusában nem lehet mást látni, mint a tiltakozás egyetlen módját a tör-

téntekkel szemben. — Nem sok értelme van a polémiának, az egész ügy nem oly nagyjelentőségű, hogy sokat kellene róla beszélni és írni. Még kevésbé szabad a dolgokat eltulozni. Egészen jelentéktelen epizódok nem ak-

dályozhatják a Haggibbor, de az igazi sportembereket sem abban, hogy tervszerűen és lelkes munkával ne folytassák a sport minden ágának és természetesen köztük a szép vivósportnak is a kultiválását és fejlesztését.

Tombol az antiszemita Mexikóban

Egy oroszországi zsidó árvagyereket agyonlőttek egy mexikói iskolában. Tiltakoznak az amerikai Bné Brith páholyok

Mexikó, május 12. Az antiszemita áramlat egyre erőteljesebb lesz Mexikóban. Tegnap számunkban megírtuk, hogy a zsidó kereskedők elűzése után a benszült kereskedők népes gyűlést tartottak, amelyen maga a köztársasági elnök is résztvett, hogy helyeslően az antiszemita szónokok felszólalásaihoz. A mexikói zsidóság körében egyre növekvő izgalommal figyelik az eseményeket, amelyek most már kezdenek az életbiztonságot is fenyegető méreteket ölteni.

Mexikó City városában a tizenkét éves Oroszországból származó Boris

Rabinovitz zsidó árvagyereket egyik mexikói iskolatársra lelőtte. A mexikói hatóságok igyekeznek eltussolni a tragikus eseményt és azt állítják, hogy szerencsétlen véletlenről van szó csupán.

A vásárokról elűzött zsidó kereskedők helyzete ismét súlyosbodott. Nemcsak a nyilvános vásárokon való részvételt tiltották meg nekik, hanem azt is, hogy bérelt helyiségekben üzlet nyissanak. Nemcsak Mexikó Cityben, hanem az állam többi városaiból is kizárták a zsidó kereskedőket a vásárokról. A kereskedelmi kamarák elren-

delték, hogy az egész ország területén fektessenek fel listát a zsidó kereskedőkről. Ezt a listát át fogják adni a bevándorlási hivatalnak, amely a kereskedőket nem kívántos bevándorlók-ként fogja kezelni.

Newyork, május 12. Az amerikai Bné Brith páholyok memorandumot nyújtottak át Stimson külügyi államtitkárnak, amelyben élesen tiltakoznak a mexikói kormány szűdelles intézkedései ellen és felhívják az amerikai kormányt, hogy tegye meg a mexikói kormánynál a szükséges lépéseket.

Tíz napig lebegett élet és halál között Dávid Izidor, az antiszemita parasztok által véresre vert dési zsidó fuvaros

Költés dési rendőrkomiszár nem küldött rendőröket a verekedéshez, de jegyzőkönyvbe szeretné venni, hogy az egész rendőri személyzet jelen volt. A súlyos beteg Dáviddal jegyzőkönyvet akart aláírni, mely szerint az Uj Kelet állításai valótlanok

Dés, május 12. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Dávid Izidor tíz napig lebegett élet és halál között a dési kórházban. Tíz nap alatt százszor mondták le életéről az orvosok. De ugy látszik, a sors különös kegyébe fogadta a véresre vert zsidóembert, akinek halálós ágya mellett felesége és két kis gyermeke virrasztottak éjszakákon át. Dávid Izidor a haldoklás agóniájából visszatért családjá körébe és most már tovább folytatja utjait társzekerével Dés uccán és eszközl apró szállításait, amelyekből bizony csak nehezen lehet megélni. Két hónapig nem tudott dolgozni és családja kegyelemkenyéren élt. Antiszemita jelszavaktól elkábított parasztleányok ütötték le Dés határában Dávid Izidort, éppen akkor, mikor társzekerével elhaladt a kocma előtt, amelyben a sorozás utáni mulatozás hevében a két Harangos-fivér zsidó vért akart inni.

Küzdelem egy és negyed órán keresztül

Az Uj Kelet megírta annakidején: egy és negyed órán át viaskodott Dávid Izidor a két Harangos fivérrel és apjukkal, a szomszédközönségbeli gazdag román paraszttal. Közben az egész ucca lakossága a rendőrségre rohant, hogy a duhajkodó parasztok ellen segítséget hozzon. Költés rendőrkomiszár ur, a dési rendőrkomiszáriátus vezetője azonban nem találta ezt sürgősnek. Legfeljebb megölik Dávid Izidort. Kijelentette, hogy nincs embere, akit oda küldhet, ő maga pedig nem megy. Puntum.

Meglékelik Dávid Izidor koponyáját

Közben pedig elmúlt egy és egyne-

gyed óra és Dávid Izidor még mindig ott verekedett a kocma előtt a paraszttal, akik eltökélték, hogy csak akkor mennek haza, ha már megfelelő mennyiségű zsidó vért ittak. Az egyik Harangos végre meg is találta a módját annak, hogy megcsapolja Dávidot és zsidó vérhez jusson. Egy hatalmas dorongot kapott elő és úgy verte föbe a fuvarost, hogy az eszméletlenül esett össze. Körülötte gözölgő vértócsa.

A rendőrség nem indít nyomozást

A rendőrség azonban ezt sem vette tudomásul. Dávid Izidort ismerősei szedték fel az ut porából és szállították be a kórházba. A Harangos család pedig elvonult a helyszínről és azóta nem történt semmi. Költés komiszár ur nem tartja szükségesnek, hogy nyomozást indítson a Harangosok kézzelkerítésére. Dávid Izidort pedig haldokolva beszállították a kórházba.

A komiszár ur betegláto-gatóba megy

Mindenki lemondott róla, de mégsem halt meg. Tíz nap után visszanyerte eszméletét és már nem volt reménytelen a helyzete. Ekkor Költés ur is meglátogatta a beteget. Naiv és a vidéki viszonyokat nem ismerő ember feltételezhetné, hogy csupán baráti szeretetből tette ezt a látogatást a főnök ur. De vannak olyanok, akik úgy tudják, hogy az Uj Kelet cikkének nyomán a komiszár ur ellen megindult a vizsgálat a kerületi rendőrfelügyelő-ségen és ennek tulajdonítható az a nagy buzgalom, amelyet ezalkalommal Költés komiszár ur a hatósági indolencia folytán félholtra vert zsidóember

íránt tanusított. Költés komiszár ur ugyanis jegyzőkönyvet akart felvenni az esetről. Miután már Dávid Izidor tul volt a veszélyen és a tettesek árkon bokron tul voltak.

Hamis jegyzőkönyvet akart felvenni a komiszár

A jegyzőkönyvben pedig nem akarta bizonyítani a komiszár ur, hogy Dávid Izidornak igaza volt. Sem az, hogy az Uj Keletnek is igaza volt, amikor megírta, hogy a dési rendőrség súlyos mulasztást követett el, vérszomjazó verekedők kényekedvéne engedve át egy becsületet adófitetőt. A komiszár ur jegyzőkönyvet akart aláírni Dávid Izidorról, mely szerint igazolja, hogy a verekedésnél igen Dési rendőrségi személyzet jelen volt. Ez kétségtelenül jó ötlet a komiszár urtól, aki így akarta tisztára mosni magát a megindított vizsgálat alól. Csak hogy Dávid Izidornak helyén volt az esze. Kijelentette, hogy nem ír semmiféle nyilatkozatot, csak olyan jegyzőkönyvet, amelyben benne legyen, hogy a rendőrség nem volt jelen a verekedésnél. Ilyenformán Költés komiszár ur kénytelen volt eredménytelen eltávozni a kórházból. Másodszor pedig már fel sem kereste Dávidot.

A szerencsétlen zsidó fuvaros pedig aki most is bekötött fejével jár és vég munkáját, bírói után keres jogorvos lást. Ugyanakkor pedig kötözésre bírt dr. Fodor Erémie kórházigazgató-fővoshoz, aki, hogy Dávid Izidor svaival éljünk: „ugy bánt vele a kórházban, mint egy apa”. Ami mindenesetre dicséretre érdemes.

Minden regénynél érdekesebb olv

II. Vilmos császár emlékiratai
„ESEMÉNYEK ÉS EMBEREK 1878-1918. ÉVEKBŐL
 Ara 160 lej helyett 40 lej
 Kapható az Uj Kelet könyvosztál, á Vidékre 48 lej pénz, vagy bélyeg ellenében portómentes szállítással

HIRDESSZEN AZ UJ KELETBEN HIRDETÉS AZ ÜZLET LELKÉRE

MIROL IS VAN SZÓ ?
 Ezt kérdi jogosan minden ember, aki sokféle megvilágításban hall vagy olvas a cionizmus problémáiról.
Ha az igazat akarja tudni, úgy olvassa el a CIONISTA ABC
 című füzetet, amelyet 12 lejes postabélyeg beküldése ellenében megküldönnek az erdélyi Brith Trumpeldor Cluj, Str. Elisabet 47., vagy az „Uj Kelet” könyvosztálya.

Az UJ KELET bántsaág Főszerkesztő Felelős szerkesztő Bukai Hátszeg E. Cikkeink utáni megjelöl.

— A görög a Nereusz ten szólo híreket. vas-ügnökség görög kormá megcafolja azo terjedt híreszte Nereusz görög és legénysége. A görög kormá rint a Nereusz hadikikötöben egységével egy megemlíti továb minisztérium e a hamis hírek

— A porosz b viselőjét tartó tik: Az utolsó ség megbizásáb tak a porosz bel tartó hivatalána viselő, kiket a házba szállította lyamán nagyobb követtek el.

— Aradások I sából jelentik: érkezett jelentés Dnjeper völgyébe falu határat mos petrovszkban 600 egy ötven eltűntj fának.

— AZ EME JÓ FILMEK lozsváron nino bad ég alatt n vel az éjszaka roshan — ezé CINEMA OP egész nyáron nye, hogy a l sabb, nagysze szerelt, ugy, h tüzel és éget, üdül és szórak ki minden uj OPERA MOZO

A legszellöse sebb helyiség film, a lego

10 és

— Hogy működik gyobb szállodája? legnagyobb berlini smert Hotel Adlon pokban meghívta a mutassa előttük a részeit, amelyeket amer. A vendég va rató csak a cifra hallt és a több-keve rendezett éttermeke szobákat látja és ne nyen szövevényes sze nkai és személyzeti éges ahhoz, hogy gyényét ki lehessen ak az áramot. Tern ponti fűtés mellett berendezés is dolgo metégetők, mosókony ett gyvors szárítók annak. Egy tucatny es mindezek mellett léskamrák egész lab okszáz alkalmazott vendég minden kiv iljon. A padlások é t tisztára ilyen üze enntartva, míg a gé rmészetszerűleg a elvezést. A pince is elé, a legalsó részben boroshordók és armadái elraktározv ben nem kevesebb áálható. Képzeltet ánce szakszerű kezele ster és egyéb alkál

HIREK

Az UJ KELET az egyetemes erdélyi és bányászati zsidóság napilapja
 Főszerkesztő: Dr. Marton Ernő
 Felelős szerkesztő: Jámor Ferenc
 Bukaresti szerkesztőség:
 Hátszeg Ernő, Str. Cobălcescu 54
 Cikkeink utánnyomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg

— A görög kormány erősen cáfolja a Nereusz tengeralattjáró elsüllyedéséről szóló híreket. Párizsból jelentik: A Havas-ügynökség athéni jelentése szerint a görög kormány a legkategorikusabban megcáfolja azokat a külföldi sajtóban elterjedt híreszteléseket, amelyek szerint a Nereusz görög tengeralattjáró elsüllyedt és legénysége a tengerbe veszett volna. A görög kormány hivatalos jelentése szerint a Nereusz most is az egyik görög hadikikötőben van a görög flotta többi egységével együtt. A hivatalos jelentés megemlíti továbbá, hogy a görög hadügy-minisztérium erősen vizsgálót indított a hamis hírek terjesztői ellen.

— A porosz belügyminisztérium öt tisztviselőjét tartóztatták le. Berlinből jelentik: Az utolsó napokban az államügyészség megbízásából detektívek letartóztatták a porosz belügyminisztérium nyilvántartó hivatalának öt tisztviselőjét. A tisztviselőket, kiket a moabiti vizsgálati fogházba szállítottak be, az utolsó évek folyamán nagyobb szabású sikkasztásokat követtek el.

— Aradások Dél-Oroszországban. Varsóból jelentik: Az orosz határvidékekről érkezett jelentések szerint Ukrajnában a Dnyeper völgyében aradások vannak. 112 falu határát mossa az árvíz. Dnyepetrovroszkban 600 ház áll víz alatt. Mintegy ötven eltűntje van az árvíz katasztrófának.

— AZ EMBER NYÁRON IS AKAR JÓ FILMEKET LATNI. Miután Kolozsváron nincs nyári mozi, mert szabad ég alatt nem lehet játszani — mivel az éjszakák igen hűvösek a városban — ezért egész Kolozsvár a CINEMA OPERA MOZGÓBA megy egész nyáron át, amelynek az az előnye, hogy a leghűvösebb és legtagasabb, nagyszerű ventilátorokkal felszerelt, úgy, hogy amikor kint a nap tűz és éget, mindenki az Operában ülül és szórakozik. Jöjjen el mindenki minden új filmhez a CINEMA OPERA MOZGÓBA.

A legszellősebb és leghűvösebb helyiségben a legforróbb film, a legolcsóbb helyárrak
10 és 20 lej

— Hogy működik a világ egyik legnagyobb szállodája? Berlinből jelentik: A legnagyobb berlini szálloda, a világszerte ismert Hotel Adlon igazgatója a napokban meghívta a sajtó képviselőit, hogy megmutassa előtűk a szállodának azokat a részleteit, amelyek a nagyközönség nem ismeri. A vendég vagy az egyszerű látogató csak a cifra falakat, a kényelmes szobákat látja és nem is gondol arra, milyen szövevényes szervezet, mekkora technikai és személyzeti berendezkedés szükséges ahhoz, hogy a vendégnek minden igényét ki lehessen elégíteni. A hatalmas szállodának más és más célra szolgálhat az áramot. Természetes, hogy a központi fűtés mellett mesterséges hűtőberendezés is dolgozik, porszívók és szőnyegszárítók és vasalótermek is vannak. Egy tucatnyi konyha, cukrászda és kávéház alkalmazott dolgozik azon, hogy minden kívánsága azonnal teljesüljön. A padlások és a legfelsőbb emeleti részre ilyen üzemek részére vannak berendezés, míg a gépészeti berendezések természetesen a pincében nyertek elhelyezést. A pince is több emeletes — legalább részben vannak a hatalmas boroshordók és palackozott borok elraktározva. Az Adlon pincéjében nem kevesebb mint 1400 fajta bor van elraktározva. Képzeltető, hogy egy ilyen nagyszabású kezeléséhez mennyi pince és egyéb alkalmazott szükséges.

— **Kétévi börtönre ítélték a budapesti Fischer Vacuum Rt. igazgatóját.** Budapesti sajtó jelentik: Fischer Lajost, a Fischer Vacuum Rt. igazgatóját elsőfokú 2 évi börtönre és hivatalvesztésre ítélték 82 rendbeli sikkasztás büntetésre és 4 rendbeli sikkasztás vétségéért. Az ítéltábla az elsőfokú ítéletet jóváhagyta. Az ítélet jogerős. Az ítélt fia, aki szintén bűnös volt apja visszaéléseiben, Dél-Amerikában szökésben van.

— **A szovjet büntetőexpedíciót indított utba egy kelet-szibériai falu ellen.** Londonból jelentik: Tokiói távirat szerint a szovjet büntetőexpedíciót indított utba Kon-

stantinowka kelet-szibériai, amurmenti falu ellen, ahol Kwiatkowszki atheista agitátor rejtélyes körülmények között életét vesztette. A cseka emberei a falu papját és az egyházközség három vezetőtagját kivégezték.

— **A német pénzkézesítőket eltiltották az idegen lakásokba való belépést.** Berlinből jelentik: A birodalmi postaügyi miniszter a pénzeslevélhordók ellen az utóbbi időben előforduló több rablógyilkos támadásra való tekintettel eltiltotta a pénzkézesítőket idegen magánlakásokba való belépését.

— **Karlsruheban véresen összeverekedtek a kommunista és kampószerkesztés közönségi tanácsosok.** Karlsruhe-ból jelentik: A községtanács mai ülésén nemzeti szocialista és kommunista községtanácsosok között összeütközések voltak, amelyek végül is verekedéssé fajultak. A politikai ellenfelek székekkel hadakoztak egymás ellen s harcukba a hallgatóság is beavatkozott. Számos sebesülés történt, míg végre a rendőrségnek sikerült a termet kiürítenie.

— **A kínai nő emancipálása.** Pekingből jelentik: A kínai belügyminisztérium rendeletet adott ki, amely lényegesen hozzájárul a kínai nő emancipálásához. Az első pont megtiltja a lányoknak rabszolganókként való tartását. Ez a szokás Kína több részében még mindig divatban volt. Gazdag családok megvásárolták szegény szülők leányait és házimunkákat végeztettek velük. Ezeket a lányokat most a rendelet értelmében vissza kell adni szüleiknek. A rendelet megtiltja továbbá azt az egész Kínában elterjedt szokást, hogy a jövőendő menyét már gyermekkorában apósa házába viszik és ott dolgoztatják.

— **Salamon Etelka zenekonzervatóriumi tanárnő és Weidl Antal növendékeinek zenekari hangversenye.** Szombat este a kolozsvári katolikus gimnázium dísztermében Salamon Etelka hegedűtanárnő növendékei zenekari hangverseny keretében mutatkoztak be a kolozsvári közönség előtt. A zenekart fuvósok egészítették ki

— **Amiben Kolozsvár megelőzi Berlint.** Most törik a fejüket a németországi mozitulajdonosok, hogy miként oldják meg a nyári üzem kérdését. Szombaton nyílt meg Berlinben a mozisok és az építészek közös kongresszusa, amely főként ezzel a problémával foglalkozik. Kolozsváron ezt a kérdést már sikerült közmegegyezésre megoldani, mert a Szinkör Mozgót speciálisan arra a célra építették, hogy nyáron is kellemes, szellős, sőt hűvös moziépülete legyen Kolozsvárnak. A Szinkör Mozgó ideális nyári mozihelyiség, amelyet pedig a helyárai a lehető legolcsóbban. Bárha a Szinkör Mozgó ezután kizárólag nagy, hangos premierfilmeket hoz, a helyárai mégis 10 és 20 lejben vannak megállapítva a délután 3, 5 és 7 óras előadásokon s csupán az este 9 óras előadásnál vannak 10, 20 és 30 lejes helyárai. A Szinkör Mozgó hatalmas befogadóképessége teszi lehetővé, hogy ilyen alacsony helyárai mellett is a legjobb filmeket köthesse le a Szinkör Mozgó.

— **Modern zsidó költők**
 Ivan Goll, Andre Spire, Jabotinsky, Werfel, Max Brod, Avigdor Hameiri, stb.
zsidó versei
 (Herz könyvtár) 20 lej beküldése ellenében pórtómentesen küldi az Uj Kelet könyvosztálya.

ISMÉT ITT A NAGY LEHETŐSÉG!

Százért egy milliót!

Az erdélyi zsidó kórházegyesületek belügyminiszteri engedély alapján megrendezik a

második zsidó kórház sorsjátékot!

E sorsjáték nyereségtervezete oly reálisan van megalkotva, hogy minden egyes sorsjegyvásárlónak komoly esélyei vannak a nyeresésre. Közel 2000 nyeresemény 2,700.000.— lej értékben.

Főnyeresemény

1.000.000 lej

Az összes nyereseményeket az Erdélyi Bank és Takarékpénztár R. T. garantomálja és fizeti ki azonnal készpénzben.

Egy sorsjegy ára 100 lej

Kapható minden jobb bankban, üzletben, trafikban, stb.

Vegyen Zsidó Kórház sorsjegyet!!!

Levélbeli megrendeléseket elfogad:

Az Erdélyi Zsidó Kórházegyesületek Központi Sorsjátékintézősége,
Cluj,
Piața Unirii No. 20.

SZINKÖR MOZGÓ AZ UCCA ANGYALA

Nagy hagos ujdonság
Börtönön, nyomorúságon, ezer szenvedésen át a boldogság felé.
Janet Gaynor és Charles Farrel
Hangos Fox-híradó.

NAPROL-NAPRA

Buffalóban egy fegyverraktár felrobbant és a robbanás következtében csaknem az egész városrész romokban hever. A robbanás mérföldekre hallható és érezhető volt, 50 ház és egy templom összedült. Még hozzávetőlegesen sem lehetett megállapítani a halottak számát. A robbanást gyújtogatás okozta, de még nem lehet tudni, hogy kik a tettesek. A kár tíz millió dollár.

Eugen Isaye hegedűművész és zeneszerző ma hajnalban Brüsszelben fél ót óraker szívszélhűdésben meghalt.

A pennsylvaniai Földművelési Intézet kísérletei megállapították, hogy az erős nikotintartalmú dohány a baromfitenyésztés egyik legfontosabb tényezője lehet. Szárnyasok, amelyeknek táplálékába bizonyos mennyiségű dohánylevelet kevertek, gyorsabban nőnek, több tojást tojnak, mentesek bizonyos ragályos betegségektől és husuk sokkal ízletesebb. A hatást a nikotintartalomnak tulajdonítják.

Oslói jelentés szerint a Nautilus buvárhajót június első napjaiban várják Bergenbe, ahonnan a hónap közepe táján indul az északi sarkvidékre. A tengeralattjáró a Spitzbergákról július elején kíséri meg utját a sarkpont felé. Egyidejűleg Willinger dr., a Wilkins sarki expedíció egyetlen német utasa tegnap Hamburgból elutazott az Irma norvég gőzösön a norvégiai Bergenbe, ahol találkozik Sverdrup norvég és Soule amerikai tudósokkal, akik szintén részt fognak venni a Nautilus északsarki utján.

— **Az osztrák vasutak vezérigazgatója Budapestre érkezett.** Budapestről jelentik: Strafella, az osztrák vasutak vezérigazgatója ma reggel a keleti pályaudvaron Budapestre érkezett, ahol tárgyalásokat akar folytatni vasutforgalmi kérdésekről és az idegenforgalom aktuális ügyeiről.

— **Krudy Gyula: A betyár álma.** A mult századvég romantikus világának rég letűnt betyárai és gavallérai ezeknek a szép történeteknek alakjai. 194 oldal. Régi ár 88, új ár 34 lej. Küldje be helyegben Lepage-nak Cluj és a Lepage könyvkereskedés frankó küldi. Kérje árleszállítások jegyzékét Lepage-tól.

A Szinkör Mozgót speciálisan azért építették, hogy levegős, hűvös nyári moziépülete legyen Kolozsvárnak.

kóban
colában.

rész ország területén
tát a zsidó kereske-
tát át fogják adni a
alnak, amely a ke-
vántos bevándorlók-
s 12. Az amerikai
yok memorandumot
mson külügyi állam-
en élesen tiltakoznak
y zsidóellenes intéz-
elhívják az amerikai
egy meg a mexikói
akséges lépéseket.

tt Dávid
véresre

könyvbe szeretné
gyzöknyvet akart

Költés komiszár ur
nyvet akart felvenni
án már Dávid Izidor
n és a tettesek árkon

s jegyzöknyvet akar
ni a komiszár

ben pedig nem az
i a komiszár ur, hogy
igaza volt. Sem azt
nek is igaza volt, ami-
ogy a dési rendőség
t követett el, vére-
edők kényekedvénye-
esületes adófizetöt.

yzöknyvet akart ak-
orral, mely szerint e-
a verekedésnél igem-
személyzete jelen volt
jó ötlet a komiszár
karta tisztára mos-
ított vizsgálat aló-
Izidornak helyén vo-
ette, hogy nem ir a
kozatot, csak olya-
melyben benne legye-
g nem volt jelen a w-
formán Költés telen-
n volt eredménytelen
lázból. Másodszor p-
kereste Dávidot.

zsidó fuvaros ped-
tött fejül jár és vég-
után keres jogorvo-
or pedig kötözésre
ie kórházigazgató-fő-
gy Dávid Izidor sz-
ugy bánt vele a kö-
y apa". Ami minde-
y érdemes.

él érdekesítőbb ol-
mány

os császár
ékiratai

ES EMBEREK
18. ÉVEKBŐL
lej helyett 48 lej

Kelet könyvosztál. Áb-
ény, vagy bélyeg ellen-
ómentes szállítás

AZ UJ KELETB
AZ ÜZLET LELK

KÖZGAZDASÁG

A vendéglősök tegnapi gyűlésén kijelölték a vendéglőipar képviselőjelöltjeit, akik érdekképviseleti kartell útján kerülnek a parlamentbe

Szirmay Károly főtitkárt, Frendlich Zoltán nagyváradi vendéglőst képviselőt, Cazan Grigore fogarasi vendéglőst szenátori mandátumra jelölik a vendéglősök. A gyűlésen fel-tárlták a vendéglőipar összes sérelmeit

Cluj-Kolozsvár, május 12. (Az Uj Kelet tudósítójától.) A kolozsvári ipar- és kereskedelmi kamara kistermében kedden tartották meg gyűlésüket a vendéglőiparosok, amelynek tárgysorozatán a szakma legfontosabb problémái szerepeltek. A gyűlést az ország minden részéből megjelent delegátusok jelenlétében Fendrich Zoltán (Nagyvárad), a vendéglőiparosok szindikátusának elnöke nyitotta meg, aki hangsúlyozta, hogy a mai politikai helyzetben ez a legalkalmasabb pillanat arra, hogy a vendéglőipar sérelmeire hathatós orvoslást eszközöljenek ki a kormánytól. Fendrich elnök ezután átadta a szót Szirmay Károlynak, a szövetség főtitkárának, aki tartalmas elöszóval ismertette azokat a sérelmeket, amelyeket a szesz-törvény, a pénzügyi hatóságok gyakran teljesen önhatalmu intézkedései és az eddigi kormányok adópolitikája okoztak az italmérőknek. Ismertette azokat az intervenciókat, amelyeket a vendéglősök szindikátusa tett a szesz-törvény megszüntetésére és azokat a változtatásokat, amelyeket a szindikátus közbelépésére eszközöltek a törvényben.

Majd ismertette Szirmay a vidéki italmérések kérdéséről és azokat a bukaresti tárgyalásokat, amelyeket a szindikátus folytatott a Mironescu-kormánnyal. Ezeknek eredményeként elérte az italmérési jogok felfüggesztésére vonatkozó törvény-szakaszok bizonytalan időre való hatálytalansítását. Ezután a pénzügyi hatóságok önkényes intézkedéseire tér rá, ismerteti a látványosság adó problémáját. A pénzügyi hatóságok annak ellenére minden esetben kirójják a horribilis látványosság adót, hogy a törvényszék és ítélőtábla már számos esetben elvi jelentőségű döntésben állapította meg, hogy a látványosság adó kirovása jogtalan. Mindezeknek összegezéséül hangsúlyozta, hogy a sérelmek orvoslásának elérésére elérkezett az a pszichológiai pillanat, amelyet nem lehet kiaknázatlanul hagyni.

A kormány három helyet akar biztosítani a vendéglőiparnak a parlamentben. Arról van szó, hogy két képviselői és egy szenátori mandátumot kapjon a vendéglőipar. A vendéglősöknek léteérdekét jelenti, hogy megfelelő parlamenti képviselőhöz jusson és ezért nem lehet kiaknázatlanul hagyni a jelenlegi helyzetet.

Szirmay beszéde után több felszólalás hangzott el. Fendrich Zoltán hangsúlyozta, hogy a nemzeti parasztpárti kormány tevédség tevédség forrásait fojtotta el téves pénzügyi politikájával és ez okozta a szörnyű gazdasági válságot. A közvetett adók jövedelmeitől elesett az állam, mert a szesz-törvény kitermelte a szeszpanamát, a monopólickek drágítása következtében kisebb lett a forgalom, a vámemelések magával hozták a csempészség elfajlását. Ezért a közvetlen adókat sróftolták fel és ezzel a kormány valóság-gal nyomorba döntötte az országot. Uj rezsimet kell tehát megteremteni, amelynek feladata az kell hogy legyen, hogy felfokozzák a közvetett adókból eredő jövedelmeket.

A gyűlés ezután rátért az érdekképviseleti kartell kérdésére és határozatilag kimondta, hogy amennyiben a kormány csak egy mandátumot hajlandó adni a vendéglőiparnak, úgy azt a mandátumot Szirmay Károlynak ajánlja fel a szindikátus.

A gyűlés meleg ünneplésben részesítette a titkárt, majd Hagan kolozsvári vendéglős szólt fel és hangsúlyozta, hogy a parlamenti képviselőt kijelölésekor olyan emberekre kell gondolni, akik tökéletesen bírják az állam nyelvét.

Rövid vita után a gyűlés úgy döntött, hogy amennyiben a kamarában két helyet biztosítanak a vendéglőiparnak, úgy elsősorban Szirmay Károlyt jelöli a szindikátus, a második mandátumra pedig Fendrich Zoltán nagyváradi vendéglőst, a szindikátus elnökét. A szenátori mandátumra Cazan Grigore fogarasi vendéglőst jelölik.

tumra Cazan Grigore fogarasi vendéglőst jelölik a vendéglősök. A gyűlés megbizta Szirmay Károlyt, hogy haladéktalanul utazzék le Bukarestbe, ahol lépjen érintkezésbe a kormánnyal az érdekképviseleti kartell megkötésére.

Arverési hirdetmény

Alulírott mint v. b. Kovács Soma si Comp. volt aradi cég tömeggondnoka ezennel közhírré teszem, hogy a esődtömeghez tartozó ingatlanok és pedig iroda berendezés, kész és félkész malomkövek, részben az aradi üzletben, részben Sebi-sen, továbbá különféle gazdasági gépek, malomfelszerelés, gazdasági eszközök, hozzá való alkatrészek, fűrészek, kapák, ekék, kettő darab traktor, öntözőkészülékek, más gazdasági gépek alkatrészei, különféle anyagok, 1931 május hó 16-án (1931. év május hó tizenhatodikán) délután 3 (három) órakor dr. Kelemen Gábor tömeggondnok irodájában a esődtömeg-irásbeli ajánlataikat 10 százalék bántó-pénz letétele mellett május 16-án déli 12 óráig alulírott tömeggondnoknál letenni.

Az arverési feltételek a tömeggondnoknál megtekinthetők bármikor. Az arverésre kerülő ingóságok megtekinthetők naponként a esődtömeggondnok közbenjöttével.

Dr. Kelemen Gábor ügyvéd, mint v. b. Kovács Soma si Comp. esődtömegének tömeggondnoka. Arad, Str. Moise Nicoara 12.

Színház-Mozi

Román Opera műsora

Szerda, május 13: Ernani. (Premier.)

A MAGYAR SZÍNHÁZ MOZI MŰSORA

Szerda d. u. 3, 5, 7 órakor 10 és 20 lejes helyárrakkal: Az ucca angyala. (Janet Gaynor és Charles Farrel nagy hangosfilmje.)

Este 9: Az ucca angyala. 10, 20 és 30 lejes helyárrakkal.

RADIO MŰSOR

IDŐ: KÖZÉPEURÓPAI Szerda, május 13.

Bukarest. 12: Grammfón. 12.30: Időjelzés, hírek. 16: Rádiózenekar. 17: Időjelzés, hírek. 18: Rádiógyetem. 19: Grammfón. 19.30: Francia lecke. 20.30: Cselló hangv. 20.30: Előadás. 20.45: Fuvolahang verseny. 21.15: Hegedű. 21.45: Hírek. Budapest. 9: Hangv. 9.30: Hírek. 12: Déli harangszó. 12.45: Hírek. 1: Pontos időjelzés, időjárás. 5: Irodalom öfélése. 5.20: Cigányzene. 6: A sajtó erköl-cse. 6.30: A kolozsvári Magyar Dalárda hangv. 7: Szalózenekar. 7.50: Helyszíni közv. 9: Finn-eszt est. Utána: Pontos időjelzés, időjárás, hírek. Majd: Cigányzene. Bécs. 20: Bartók Béla zongorahangv. 22.15: Rádiózenekar. Berlin. 20: Táncest. Frankfurt. 23: Cigányzene Budapest-ről. Varsó. 2030: Könyvű zene. 21.30: Mendelssohn vonósnégyes. Kattowic. 22: Grammfón. Riga. 21: Népszerű zene. Milánó. 20.45: Vigopera. Róma. 21.15: Ének- és zenekari hangverseny. Prága. 19.05: Szakszofónszóló. Pozsony. 18.20: Zongorahangv. Brünn. 19.05: Grammfón. 19.50: D'Albert: Hegyek alján c. operája. Ljubljana. 20: Énekhangv.

Csütörtök, május 14.

Bukarest. 12: Grammfón. 12.30: Időjelzés, hírek. 12.50: Grammfón. 17: Hírek. 17.15: Gyermekóra. 18: Rádiógyetem. 19: Grammfón. 19.30: Angol lecke. 20: Dalest. 20.30: Szimf. hangv. 21: Előadás. 21.15: Szimf. hangv. 21.45: Hírek.

Szenzációsan olcsó könyvek!

Ferrero: A világhódító Róma. A római világbirodalom, Antonius és Cleopatra, Augustus köztársasága, Julius Caesar kötetenként 60 L Emerson: Essay 40 L Snyder: A modern természettudomány 40 L Wagner: A művészet és forradalom 40 L Carnegie: Napjaink problémái 40 L Chesterton: Hagományok és hazugságok 40 L Finot: A boldogság tudománya 53 L Meesnikov: Optimista világnézet 40 L Ostwald: Feltalálók, felfedezők 35 L Woodrow Wilson: Az új szabadság 40 L Schmidt: A relativitás tanának világszemlélete 40 L Salló Tamás: Nines más megoldás 40 L Műszaki könyvek: Horváth László: A rádióamatőr kézikönyve 170 L Török Elemér: A rádió kézikönyve 136 L Molnár János: Gyakorlati rádiókönyv 136 L Balog Artur: Rádió-Telefón 81 L Balog Artur: Rádiókészülékek szerelése II. rész 136 L Rátkai Endre: Lánghegesztés és vágás 80 L

Morvai: Villamosság a gyakorlatban I-V. kötet 92 L Morvai: Cseplőgépek 20 L Balzac: Két elbeszélés 20 L Balzac: Ferragus 20 L Heijermans: Ghetto, dráma 50 L Möricz Zsigmond: Buzakalász, szindarab 50 L Flers és Croisset: Hazatérés, vigjáték 50 L Wachthausen: A negyvenéves aszszony, szimű 50 L Szomor Dezső: Szaboki Zsigmond Rafael 50 L Luigi din San Giusto: Fédé 50 L Oszipov, Szlucsevskij és Karazin: Elbeszélések 20 L Kosáriné: Pityu, Ieblanck: A kivájt tti, Kisbán: Az erősebb, Armont és Bousquer: A nagyságos asszony táncosa, összesen 99 L Meyrink: A zöldarcu kísértet 30 L Wagner: Beethoven 58 L Brandes: Anatole France 58 L Operaismertető: Mozart: Figaró lakodalma 34 L Leoneavallo: Bajazzok 34 L Poldini: Parsangi lakodalom 34 L Erkel: Hunyadi László 34 L

Kaphatók az „UJ KELET” könyvosztályában

Vidékre utánvétellel, vagy az összeg és a portóköltség (pénz, vagy bélyeg) előzetes beküldése után szállítunk.

Olcsó népszerű regények:

Crocker: Családi hasonlatosság 40 Ohnet: A Croix-Mort grófnő 48 Courths Mahler: A látszat csal 40 Courths Mahler: Lind Dora titka (Milliók Könyve kiadása) 28 Oppenheim: Kalandorok és Milliárdosok (Milliók Könyve kiadása) 26 Dell: A Fekete lovak (Milliók Könyve kiadása) 80 Rudolf Stratz: Régi regény (Milliók Könyve kiadása) 28 Georg Fröschel: Soha ilyen nászutas (Milliók Könyve kiadása) 28 Peter Bolt: Asszony nélküli város (Milliók Könyve kiadása) 28 Mathers Helén: Győzelmes vész (Milliók Könyve kiadása) 25 Hornung: Az új herceg (Milliók Könyve kiadása) 25

OLCSÓ PETŐFI KÖTETEK

Borus szerelem gyöngyei Felhők és fellegek A forradalom viharában A boldogság révében Az Apostol János vitéz Küzdelmes évek

Kötetenként 20 lej.

Kapható:

az UJ KELET

könyvosztályában utánvétellel, vagy az összeg és portóköltség előzetes beküldése mellett.

Budapest. 9: Ujsághírek. Istentisztelet. Majd: Pontos időjelzés, időjárás. Utána: Hangv. 2: Grammfónhangv. 3: A Rádióélet felőrája. 3.30: A földművelésügyi minisztérium előadása. 4: Szabadgyetem. Utána: Pontos időjelzés, időjárás. 5.10: Zenekari hangv. 6.15: Versek. 6.30: Berky Lili és Gózon Gyula előadójestje. 7.30: Bánk bán. Előadás az Operaházból. — Utána: Pontos időjelzés, időjárás, hírek, majd Fejes szalózenekar.

Bécs. 19.10: Franco Alfano kamaranékes dalestje. Berlin. 20.10: Zenekari hangv. Rossini, Verdi, Saint-Saens, Goldmark, Lopatnikov, Borodin, Rimszkij-Korszakov, Sarasate, Strauss művei. Breslau. 18.50: Szolista hangv. Hamburg. 20: Zenekari hangv. 22.30: Táncczene. Langenberg. 20.10: Handel oratórium. Lippse. 20: Donizetti: Don Pasquale c. operája. Stuttgart. 20.45: Zongorahangv. Liszt, Weber művei. 21.15: Szórakoztató zene. Varsó. Kattowic. 19.20: Grammfón. — 20.15: Operett. 23: Könyvű és tánczene. Poznan. 20.30: Zongorahangv. Bariton-ének.

Milánó. 20.45: Opera. Róma. 21: Szimfonikus hangv. Dvorak, Mascagni, Freidberg, Paganin, Sarasate, Mancinelli művei. Prága. 21: Rádiózenekar. 22.30: Orgonahangv.

Pozsony. 18.10: Szórakoztató zene. Brünn. 19.30: Fuvószene. Osló. 22.05: Chopin művei zongorán. Stockholm. 21.40: Szórakoztató zene. Toulouse. 20: Bécsi zene. 20.25: Operett-dalok. 21: Katonazene. 23: Dalok.

Apro hirdetések

Veszünk régiséget: Butort, szőnyeg, festményt, ezüstöt, porcellánt, üveget „Arta” Cluj, Str. Avram Iancu 3.

Köser vegetárius étterem! Rendkívül ízletes ételek. Figyelmes kiszolgálás. A vaj és tejtermékek saját készítményeink. Schwartz Ignác, Cluj, Calea Regiei

Keresek német tanuláshoz egy partnernőt. Tanárnőm bécsi nő és kitűnő módszerrel, olesón tanít. Cimeket a kiadoba kérem leadni.

Olcsó koser házikoszt uri családnál kapható, cím a kiadoba.

Különbejárati szép butorozott szobát keres a központban két intelligens fiatal ember (testvérek). Cím a kiadoba.

Jókarban levő perforálógépet és lemezollót veszek. Cím: Mendelsohné, Papp ucca 34.

XIV. EVF. Cluj-Kolo május 14

Az UJ I és bá:

Cikkeim forrás

Kéziratok megőrzésükre

Az Uniu

Na és most vaj Fildermann doktorka keserves pómanytól. Ugylászniában sem lehet politikát csinálni, választási nász, meg a minden Uniunea Evreilor legfőbb bölcsesség lesből fakadt. P Uniunea egyre gytaival most is hiddett Argetoianu h fel is vette az Un tek közé, mert az egység kartellje a csehül állott. Na kézel kaptak a F után.

De haj a szerem már tíz nap óta tentat és pártvezet listák órének, a b a szobájában, mi éhes emberek az a Felkészültek a a tanítók, a tanár kisiparosok, a há tiszték, a halászo szóval tulságosan nemzeti egység, Uniunea már el se mányának, hogy u terhére lenni a bánta már, hogy szavazatért holm lyezett kilátásba a a kormány előtt s szavazók amugy tóra szavaznak és garral megkötött szük baráti kör szállítani.

Mit tesz olyankor a házizsidó? Hogy egészen eny zük ki magunkat háztól. Filderman nek eresztette Io Uniunea Evreilor rozott liberális és gyülekezete megk módja szerint az sajnálattal között hogy nincs módja a már megkötött peccsételt kartell nyilvánvalóan jó ha a kartell nem sok előtt, hanem tásnak egyetlen r érvényes. Erre nem érvényes a mokból nem lesz pillanatnyilag ige mit csináljon.

Pedig mi minde Az egységes Zsid dette, hanem k zsidó egység és be az Uniuneát. Pátrba. Sőt mi mann erről hall Párt azt az aján nak, hogy tartsa önállóságát, de ne a zsidó párttal Uniunea elnöke nyújtott kezét a egységes Zsidó F választási izgalom fogadta a feljárn el is eresztette. nyújtott keze mo és ijedten keres